

DĂȚINĂ

Serie nouă, anul 5, nr. 52, august 2018

www.cctb.ro

Revistă lunară editată de Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”
al Consiliului Județean Constanța

Cuprins

03	18	30
Editorial -	Profesorii Noștri - Ancuța Simion	Sfatul specialistului - Principalele greșeli pe care părinții le fac
De strajă cu condeii în mână		
06	22	
Centenarul Marii Uniri. Române, nu uita! - „Dacă trebuie, mor pentru țara mea”	În memoriam Jean Constantin	
	24	32
	Povestea vorbelor - A căuta chichițe, a umbla cu chichițe	Hotelul Carol în stil englez
08		
File de istorie - „Tot poporul se va scula pentru a dezrobi pe frații noștri”	26	34
	Simboluri creștine - Este ferit de furtuni cel ce respectă ziua dedicată Sfintei Vineri	Povestea vorbelor Cișmeaua de piatră cu apă limpede, bună și rece
12		
Din presa vremii - Dobrogea în anii neutralității	28	38
	Semnificația Kurban Bayram-ului și a pelerinajului la locurile sfinte	Limba este comoara cea mai de preț a unui popor!
16		
Orașul nostru - Simpozionul de ceramică monumentală „Costel Badea”, Constanța 2018		

Datina, fondată în 1991, serie nouă,
Revistă lunară editată de

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța

ISSN 1221-2253

DIRECTOR GENERAL: Prof. DOINA VOIVOZEANU, **DIRECTOR ADJUNCT:** SILVIA ȚIGMEANU

REDACTOR ȘEF: conf.univ. dr. AURELIA LĂPUȘAN

REDACTORI: ANA MARIA ȘTEFAN, IULIA PANĂ, DAN COJOCARU, ADINA BOCAI

DIRECTOR ECONOMIC: Alina ONEL

Tehnoredactor: Gabriel VOICU

Corectură: Daniela Andra COJOCEA

Copyright text și fotografii © Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”

Copyright prezentare grafică © 2016 Editura Datina

Iconografie: arhiva Centrului și colecții particulare

Tiparul FOTO STORY SRL Constanța, bdul Alex. Lăpușneanu nr.163 fotoartagfa@yahoo.com

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” - Constanța

Bd. Tomis nr. 110

Tel./Fax: 0241 61 92 93

E-mail:office@scoalaarte.ro

Bd. I.C. Bratianu nr. 68

Tel: 0241 61 88 42

E-mail:cultural2@scoalaarte.ro

De strajă cu condeiul în mână

Aurelia LĂPUȘAN

S-au înmulțit manifestările istorice dedicate Centenarului. Doar că par a nu fi suficiente. Deunăzi, la standurile unui mare târg de carte, la inițiativa organizatorilor, a fost amenajată și o vitrină cu producțiile editoriale dedicate acestui însemnat moment astral al României. Puține titluri, puțini istorici preocupați să descopere noi mărturii despre primul război mondial și anul 1918. Sigur, mai sunt câteva luni până în decembrie și probabil atunci vor fi mai multe și mai semnificative fapte de cultură istorică dedicate.

În acest context, reiterăm îndemnul primului istoriograf al Dobrogei, Marin Ionescu-Dobrogianu, la opt decenii de la moarte: "Să stăm de strajă cu condeiul în mână pentru a scoate Dobrogea din anonimat."

Marin Ionescu-Dobrogianu (21 noiembrie 1866, București–1938, Câmpulung Muscel), reprezintă în istoria Dobrogei una dintre cele mai importante personalități culturale. S-a scris deseori mai ales despre activitatea sa de monografist, monumentalei sale „*Dobrogiya în pragul veacului XX: Geografia matematică, fizică, politică economică și militară*” din 1904 fiindu-i redată o ediție anastatică în 2010. Dar prea puțin a fost subliniată până acum contribuția acestui complex personaj al Dobrogei la recuperarea provinciei greu încercate de război și pusă mereu pe tava tratativelor de către Marile Puteri.

A luptat mai întâi pe frontul Războiului de Independență, înrolat în Regimentul 34 infanterie apoi și pe frontul primei conflagrații mondiale. A căzut prizonier după bătălia de la Turtucaia.

Absolvind șef de promoție la Școala de subofițeri din Bistrița este avansat la excepțional în grad de sublocotenent și repartizat la Constanța unde a locuit 45 ani. A ajuns la gradul de colonel. A fost director al Școlii de ofițeri.

Adoptat de noua provincie și cercetându-i cu multă atenție relieful, potențialul și mai ales istoria, își adaugă numelui derivatul „Dobrogianu”, spunând despre sine cu varii ocazii că este cel mai „autentic dobrogean”, pentru că și-a dedicat toată activitatea acestei provincii, s-a identificat cu năzuințele ei și a participat la toate manifestările ei culturale și cetățenești.

Marin Ionescu-Dobrogianu a fost pasionat de cartea veche românească și străină, pe care a adunat-o cu grijă și a folosit-o în documentarea studiilor sale, dedicate istoriei și geografiei Dobrogei. Astfel a restituit patrimoniului național importante studii de înaltă ținută științifică, publicate în „Buletinul Societății Regale Române de Geografie”. Colecționarul pasionat a adunat un imens fond de documente, carte, publicații, astfel că în 1916, la intrarea României în război, avea o bibliotecă particulară de 35.000-40.000 cărți și reviste, multe din ele rarități. Din păcate, biblioteca lui Ionescu Dobrogianu a fost prădată în timpul războiului de către ocupanții provinciei. A mai putut recupera câte ceva și, în anul 1935, dona Liceului Mircea cel Bătrân ceea ce mai rămăsese din valoroasa sa bibliotecă împreună cu întregul mobilier.

Marin Ionescu-Dobrogianu a fost toată viața interesat în descifrarea inscripțiilor de pe clopote și morminte, de studierea cronicilor și mai ales de trecutul strămoșilor. El tipărește la Constanța, la Institutul de editură și arte grafice, un curs de geografie militară pe care avea să-l predea la Școala specială

a ofițerilor de infanterie.
În 1920, colonelul Ionescu-Dobrogianu, comandant al Regimentului 73 din Tulcea, face un apel public prin ziarul „Dobrogea Jună” pentru ridicarea unui monument închinat eroilor dobrogeni la Tulcea, căzuți în Primul Război Mondial, și constituie un comitet de acțiune.
De altfel, este singurul care publică o analiză detaliată, zguduitoare a distrugerilor și abuzurilor ocupării Dobrogei, respectiv a județului Tulcea, de către trupele bulgare și turce în timpul celor doi ani de ocupație, 1916-1918. Și motivează astfel gestul său: ”scriu acest articol – rezumatul lucrărilor comisiei instituite pentru constatarea abuzurilor și crimelor făptuite de armata bulgară și de minoritatea bulgărească dobrogeană, rămasă la vetre – pentru generația actuală și pentru cele viitoare. El poate servi ca document istoric...”¹

În 1920 își dă demisia din armată, ocupând timp de opt ani funcții în învățământ. Predă istoria și geografia la Școala de învățători, Școala superioară de comerț și Liceul „Mircea cel Bătrîn”. Străbate Dobrogea pentru cercetări antropologice adunând date importante.

Marin Ionescu Dobrogianu a fost membru al Societății Regale de Geografie (1896). Pentru întreaga lui activitate, Regele Carol I îi acordă Medalia ”Bene Merenti cl. I”, cea mai înaltă distincție de ordin cultural. După moartea lui IN Roman, este cooptat în Comitetul Pro Eminescu, pentru ridicarea statuii Poetului la malul mării, alături de Constantin Brătescu, Emanoil Bucuța, Hortensia Papadat-Bengescu ș.a.

Colonel în rezervă, Marin Ionescu Dobrogianu a părăsit bolnav Dobrogea pe care a iubit-o atât de mult, în toamna anului 1938. A murit după două luni în casele soției sale din Câmpulung Muscel.

Încercările bulgarilor de a le fi consfințite prin tratate și acorduri internaționale pretențiile asupra Dobrogei au creat - cum era și firesc - un val de proteste justificate, dar și o puternică unitate în conștiința și manifestările populației dobrogene. În fruntea celor care s-au angajat să sensibilizeze opinia publică internațională despre apartenența identitară a Dobrogei la România și pentru păstrarea integrității teritoriale a țării au fost jurnaliștii timpului cărora li s-au alăturat într-un gest de susținere și solidaritate intelectualii Europei.

Unul dintre cei mai fervenți susținători ai cauzei Dobrogei a fost Emanuel de Martonne, bun cunoscător al realităților dobrogene.

În calitate de secretar al Comitetului de Studii și de membru în patru comisii speciale pentru trasarea frontierelor, Emmanuel de Martonne a sprijinit cauza României Mari în timpul Conferinței de pace de la Paris (1919-1920),

¹ Valentin Ciorbea, Luminița Stelian, Evaluările lui Marin Ionescu-Dobrogianu, privind ocupația bulgară în județul Tulcea(1916-1918), în Dobrogea în contextul primului război mondial, Editura Top Form, București, 2017,p.270

cu argumente științifice solide, fondate în mulții ani de cercetări de teren întreprinse atât în Regatul României, cât și în teritoriile românești din cadrul Monarhiei austro-ungare și al Imperiului țarist.

De Martonne a colaborat în permanență cu membrii delegației României la Conferința de Pace și a prezentat argumentele acestora, precum și ale sale, inclusiv experților britanici și americani, convingându-i de justetea solicitărilor respective.

De unde cunoștea Emmanuel de Martonne realitățile Dobrogei? De la colonelul Marin Ionescu Dobrogianu.

Însoțit de un grup de studenți ai Universității din București Marin Ionescu Dobrogianu întreprinde o călătorie în Dobrogea la care participă și Emmanuel de Martonne. Eruditul geograf francez studiasse în țara noastră și astfel era motivat să facă un raport asupra problemei Dobrogei. Cu siguranță, la concluziile favorabile puse de francez pe raportul definitiv care stabilea identitatea românească a provinciei un rol important l-a avut și colonelul monografist Ionescu Dobrogianu.

De altfel, România a avut noroc că în comisia tehnică pentru trasarea frontierei au fost specialiști onești, buni cunoscători ai realităților țării, care au fost pe teren, au văzut concret situația, au apreciat cum trebuie starea de fapt.

Trebuie subliniat faptul că Emmanuel de Martonne (1873 -1955), celebrul geograf francez, și-a dat doctoratul în geografie (litere) cu titlul Valahia, lucrare publicată în 1902, la Editura Armand Colin, și, 1907, în geografie (științe) cu tema Cercetări asupra evoluției Alpilor Transilvani (Carpații meridionali).

Emmanuel de Martonne a fost prieten și cu Grigore Antipa, care l-a inițiat în Geonomie, o disciplină la confluența dintre geografie și științele naturale. Em. de Martonne, eminentul profesor universitar la Sorbona și cunoscător admirabil al problemelor românești, publică în „Revue de Paris” și un documentat studiu despre Basarabia. El susține că în Liceul din Cahul –deși întemeiat de populație majoritar românească, învățământul limbii noastre este exclus de autoritățile rusești. Părinții cer extensiunea limbii românești.

Coloniile germane din sudul Basarabiei fondate după 1912 sunt, cum dovedește de Martonne, legate cordial și sincer de cauza românească. Și își încheie excursul: ”Lăsați lucrurile să-și urmeze cursul lor firesc. Consolidarea definitivă a României e pe cale a se înfăptui.”²

Aducând astăzi un omagiu omului îndrăgostit de Dobrogea, soldatului credincios care a luptat cu arma și condeiul pentru ea, Marin Ionescu Dobrogianu, reproducem una din zicerile sale rămase ca motto al unei vieți exemplare:

„Ca să stăpânești un ținut prin puterea armelor, mi se pare cu mult mai lesnicios, decât să stai de strajă și cu condeiul în mână să scoți acel ținut din regiunile necunoscutului(...)Eu, care am mânuit și sabia și condeiul tocmai în și pentru Dobrogea, îmi dau seama de însemnătatea acestor două ipostaze.”³

Peste 80 de ani, mesajul istoriografului este la fel de actual.

² Farul, I, nr.193,14 nov. 1919, p.2

³ Trei decenii de dobrogenism, Institutul de arte grafice Dobrogea Jună, Constanța, f.a.

„Dacă trebuie, mor pentru țara mea”

Sorin BERCARU

În 1916 România intră în hora Primului Război Mondial cu o mare carență privind dotarea forțelor sale armate de la care aviația nu făcea distincție. Factorul inconștient în toată ecuația României aflate în vârtoarea războiului modern sunt politicienii mânați de interese meschine și incompetență. Astfel ministrul de război în perioada 1901, Dimitrie A. Sturza, justifica reducerile privind dotarea armatei spunând că *”decât o mare oștire nepregătită, este mai bine să avem una numai de 100.000 de oameni, dar bine pregătită”*, fără a putea să prevadă ce tocător de oameni avea să fie Primul Război.

Aviația Română de la acea vreme era încă la începuturile sale și parte dintr-o armată slab pregătită și la fel de slab dotată, însă ea a fost binecuvântată cu oameni care se vor evidenția prin fapte de legendă, sacrificiu și ingeniozitate. Majoritatea acestor eroi sunt înmormântați în morminte uitate sau în gropi comune ale lagărelor de prizonieri. Spiritul de sacrificiu, curajul și iubirea de țară trebuie să fie precum Steaua Polară în viața unui bun român.

Eroii aviatori sunt exemple elocvente.

EROUL AVIATOR Ioan Muntenescu, pilot în celebra escadrilă de vânătoare „Nieuport 11”, este unul dintre aceștia. Născut la Tecuci în anul 1892, a urmat Școala de pilotaj de la Băneasa, obținând brevetul militar de pilot, fiind apoi repartizat în Escadrila N. 11 comandată de căpitanul Ștefan Protopopescu, personalitate marcantă a aviației militare române, posesorul **Brevetului nr. 1** de pilot militar. Tânărul pilot de vânătoare Muntenescu a executat zeci de misiuni, susținând mai multe lupte aeriene. Vitejia și îndrăzneala în luptă a ajuns până la comandantul Armatei a 2-a române, generalul Alexandru Averescu, care i-a spus: *„Nu te mai băga așa cu aeroplanul în mijlocul dușmanilor, că poate să se întâmple o nenorocire, un glonț rătăcit...”*. Muntenescu i-a răspuns celebrului comandant: *„Eu sunt român, domnule general, și românul trebuie să-și sacrifice viața. Sunt român și trebuie să mor pentru țara mea, apărându-mi patria cu riscul vieții”*.

Luptele de la Topraisar

7 noiembrie 1917, zi de glorie pentru aviația română! În această zi, zburătorii noștri au obținut 5 victorii aeriene. La ora 9:30 dimineața, sublocotenentul Egon Nasta, alături de plutonierii Ioan Muntenescu și Paul Magâlea au plecat într-o misiune de supraveghere a frontului.

Între Mărășești și Tecuci au întâlnit o escadrilă de avioane germane de vânătoare tip Fokker, care asigurau protecția unor avioane de bombardament. Lupta a fost dură și rapidă, două Fokkere germane s-au prăbușit în flăcări fiind doborâte de Ioan Muntenescu. Al treilea Fokker a fost doborât și prin participarea lui Paul Magâlea, victoria fiindu-i acordată subofițerului Magâlea.

23 noiembrie 1917, ora 13:00, în urma unei lupte aeriene care s-a desfășurat la 4000 m deasupra podului de la Cosmești, plutonierul de marină aviator Ioan Muntenescu a fost rănit mortal, fiind atacat de trei avioane de vânătoare germane tip Rolland, foarte performante, fiecare fiind armate cu câte două mitraliere sincronizate. Deși a înțeles că mai are puțin de trăit, viteazul nostru pilot a ajuns până deasupra aerodromului de la Tecuci, dar s-a prăbușit de la circa 30 m. **Murise în aer, așa cum și-a dorit!** Pentru curajul și eroismul în luptă a fost decorat post-mortem.

1917. Aviatori pregătiți de luptă

EROII AVIATORI Eugeniu Iorgulescu și Pierre De Maille executau una dintre cele mai secrete misiuni de sacrificiu, echipajul urmând să bombardeze orașul Sofia, ca represalii la bombardamentele germane făcute asupra Bucureștiului și a localităților din sudul României. Avionul a survolat Palatul Regal din Sofia și locotenentul Iorgulescu a lansat trei bombe, care au lovit o aripă a palatului, producându-se un incendiu. Artileria germană, instalată pe muntele Vitoșa și care apăra Capitala Bulgariei, a deschis focul și avionul românesc a fost grav avariat. Echipajul a reușit să aterizeze pe teritoriul inamic, fiind capturat, și ambii aviatori luați prizonieri în lagărul de la Haskovo-Bulgaria veche. Neprimind îngrijirile medicale corespunzătoare Eugen Iorgulescu a decedat, fiind înmormântat în groapa comună a lagărului.

EROII AVIATORI Nicolae Tănase și Gheorghe Marcovici, aviatori observatori, în timpul bătăliei din zona Turtucaia, unde trupele germane, bulgare și turcești, însoțite de artilerie grea și sprijinite de navele austriece care navigau pe Dunăre, au atacat linia frontului românesc aflat pe o întindere de 28 km.

Survolând zona, piloții au văzut dezastrul ce avea loc pe front, iar la aterizare au întocmit un raport în care detaliau situația dezastruoasă a forțelor române desfășurate.

În perioada aceea nu existau bombe de aviație, astfel că un bombardament aerian era exclus, și cum aceștia nu vroiau să se

limiteze doar la statutul de observatori, au recurs la o improvizație.

Astfel au aterizat la marginea orașului Oltenița, în apropierea unei cărămidării, unde au umplut carlinga avionului cu cărămizi și au pornit în misiune. Ajunși deasupra sectorului inamic, Sg. Marcovici deschide capacul din podea și

cărămizile cad peste artileria inamică. Atacul este repetat încă odată în aceeași zi, tot cu cărămizi...

A doua zi, echipajul Tănase-Marcovici mai îndeplinește două misiuni de "bombardament" de la înălțimea de 700 metri. Ca urmare a perseverenței aviatorilor români, germanii își mută artileria în alt sector. Ulterior un prizonier german avea să povestească despre acest bombardament și despre efectul avut asupra artileriștilor germani.

Pentru vitejia și ingeniozitatea dovedite în luptă, Nicolae Tănase și Gheorghe Marcovici sunt ulterior decorați.

Oare câți asemenea eroi ai armatei române nu au povestea spusă? Oare câtoro dintre bătrânii noștri care au murit în marea conflagrație li s-au uitat povestea? Acesta este motivul pentru care avem cu toții datoria de a învinge această uitare, care este cel mai mare dușman al nostru, iar acest dușman trebuie învins prin povestirea și repovestirea faptelor de arme ale înaintașilor, inspirând astfel generațiile viitoare.

„Tot poporul se va scula pentru a dezrobi pe frații noștri“

Vartan ARACHELIAN

Regimentul nr. 20

În sfârșit, sosi și ziua mult așteptată. Acum ori niciodată! era imperativul istoric al momentului pe care-l trăia capitala micii Români. Bucureștiul, în dimineața zilei de 14/27 august, reprezenta scena unui spectacol insolit. Doar bătrînii neputincioși și copiii nu umpleau străzile, în goană după știri, după pronosticuri, după ziarele de duminică. Dar nici un ziar nu primise permisiunea să apară pînă la difuzarea unui comunicat oficial. Mai mult decît atît, redacțiile gazetelor subvenționate de austro-germani erau înconjurate de polițiști, iar forțele de pază ale legațiilor germane, austro-ungară, turcă și bulgară fură dublate. De altfel, Capitala cunoștea cea mai mare concentrare de forțe polițienești – în uniformă sau în civil – din istoria sa. Un zvon veni să deruteze mulțimea: se zicea că ședința Consiliului de Coroană se amînase pentru după-amiaza acelei zile de duminică. Lui Maiorescu știrea îi parveni de la Czernin care – după propria mărturisire – ar fi aflat-o de la Brătianu. Jucase Sfinxul ultima sa cacealma față de „Centrali”? E greu de verificat. Totuși, la ora 10 dimineața, în sufrageria cea mare a Palatului Cotroceni, luară loc toți cei 21 de invitați, incluzîndu-i aici pe regele Ferdinand și prințul moștenitor, viitorul Carol al II-lea. Se așezară în

jurul mesei, fără o ordine prestabilită, membrii guvernului liberal (Ion I.C. Brătianu, Emil Costinescu, Emanoil Porumbaru, Alexandru Constantinescu, Vasile Morțun, Alexandru C. Radovici, Ion G. Duca, dr. Constantin Angelescu, Victor Antonescu), foștii prim-miniștri Theodor Rosetti, Petre P. Carp, Titu Maiorescu, președintele Camerei Mihail Pherekide, vicepreședintele Senatului Constantin F. Robescu (în locul lui Vasile Missir aflat în vacanță în Elveția), șefii partidelor de opoziție Nicolae Filipescu, Take Ionescu și Alexandru Marghiloman, foștii președinți ai Camerei Constantin Olănescu și Constantin Cantacuzino-Pașcanu.

Lipsa unei stenograme a Consiliului este suplinită de relatările unora dintre participanți și un „film” al dezbaterilor poate fi de reconstituit.

Regele luă cuvîntul la început și declară că scopul convocării Consiliului nu e de a le cere sfatul – căci hotărîrea lui e luată – ci de a le cere sprijinul. „Văd situațiunea în așa fel încît nu mai putem sta în neutralitate. Cred că de aici înainte victoria Puterilor Centrale este exclusă. Guvernul meu a avut consfătuiri cu unul din grupurile beligerante, el crede că momentul a venit. Eu, după matură reflecțiune și după lupte interne pe care le veți

Septembrie 1916 - Harta ofensivei române în Dobrogea

înțelege și din care am ieșit biruitor asupra mea, înclin mai mult pentru opinia guvernului meu.” După această expunere, care limita în fapt aria dezbaterii, monarhul, afirmând că el știe forța pe care o dă unirea, cere tuturor oamenilor politici să-l ajute. Uitându-se spre bătrînul om politic P.P. Carp, regele îl roagă să-i acorde sprijinul său. Acesta se eschivează de la un răspuns clar și cere guvernului să facă un expozeu al poziției sale. E rîndul lui Brătianu să vorbească. El pronunță un lung discurs. După ce face o trecere în revistă a situației României după cele două războaie balcanice, Brătianu apelează la toate argumentele afirmate de liderii politici antantofili în cei doi ani de neutralitate, încheind astfel prima sa intervenție: „Încetul cu încetul, fără grabă, am ajuns la garantarea intereselor noastre: pentru neutralitate, am avut numai asigurări, nu garanții. Azi problema este sau să renunțăm la orice am putea obține prin victoria Antantei sau să intrăm în război. Eu m-am angajat definitiv”.

Se face din nou apel la Petre P. Carp să ia cuvîntul, dar acesta crede că e de datoria șefilor de partide – căci ei își iau răspunderea – să se exprime mai întîi.

Take Ionescu, impetuos și temperamental, așa cum îl știm, aprobă cu efuziune hotărîrea regelui.

Vine rîndul lui Marghiloman: „Lucrurile fiind hotărîte, nu mai pot da vreo povață; fac numai o rugăminte regelui, dacă mai este timp. Prețuirea șanselor nu o văd ca domnul Brătianu. După atîtea sacrificii omenești, ofensiva Aliaților nu a recîștigat nici o porțiune infimă din ceea ce ocupă «Centralii»: am harta aici. Ni se spune că în Polonia s-au încetinit operațiile pentru ca să se constituie rezervele pentru noi: deci nu este prisos de oameni în Bulgaria? Nu văd antinomie între statele noastre;

am crezut și cred (că) o bună înțelegere între noi și bulgari ar constitui o a șaptea mare putere în Orientul Europei. Dar chiar dacă șansele ar fi bune, e în interesul României să ajute la instalarea rușilor pe Strîmtori? Din mijlocul secolului al 17-lea, Rusia luptă să iasă la marea caldă. Azi aceasta este singurul ei țel. Rog pe rege să se gîndească că dacă Rusia vine la Constantinopol, România este drumul care leagă Rusia cu Strîmtorile. Chiar dacă n-ar cuteza Rusia să-și anexeze această cale – România – instalarea la Strîmtori a marelui nostru inamic este moartea economică a țării. Cred că acesta este cel mai mare păcat ce un român poate comite împotriva viitorului țării. S-a făcut apel la concursul tuturor. Odată deciziunea luată, vom tăcea! Aceasta este tot ce putem face pentru a nu rupe unitatea națională”.

După ce Nicolae Filipescu îl apostrofează pe Marghiloman că a știut de primul angajament asumat de guvernul Brătianu în 1914 cu Rusia și l-a încurajat pe acesta să meargă înainte, pe drumul unei astfel de alianțe, a luat cuvîntul Petre P. Carp. În esență, opinia sa era împotriva intrării în război alături de Rusia țaristă, căci o victorie a Rusiei țariste înseamnă sfîrșitul României. Brătianu protestează căci, după părerea sa, teza lui Carp despre o hegemonie rusească opusă hegemoniei germane și înlocuind-o pe aceasta este falsă... Carp revine asupra tezei sale. El declară că va înceta apariția ziarului său Moldova (care duse o campanie filogermană în tot timpul neutralității), îi va trimite pe front pe cei trei fii ai săi, dar „doresc să fiți învinși, pentru că victoria voastră ar fi ruina țării”.

Ieșirea violentă a lui Carp, a bătrînului om de stat, deși îndeajuns de bine cunoscut pentru îndărătnicia cu care-și apăra ideile, deseori în contradicție flagrantă cu cele ale contemporanilor săi, produse consternare. Brătianu îi ceru, pe același ton, să-și retragă băieții din armata țării și doar intervenția regelui, care puse ultimele cuvinte ale lui Carp doar pe o momentană lipsă de autocontrol și nu pe o convingere intimă, calmă spiritele. Monarhul reveni la teza pericolului unei hegemonii țariste și întrebă: „Constantinopolul luat împotriva voinței noastre este oare preferabil Constantinopolului ocupat cu noi? Austro-Ungaria nu ne-a oferit nicio dată nimic și Germania a fost neputincioasă să-i impună sacrificii... Victorioși, avem în Transilvania o putere de rezistență mai mare. Iau răspunderea, pentru că am încredere în viitorul țării”.

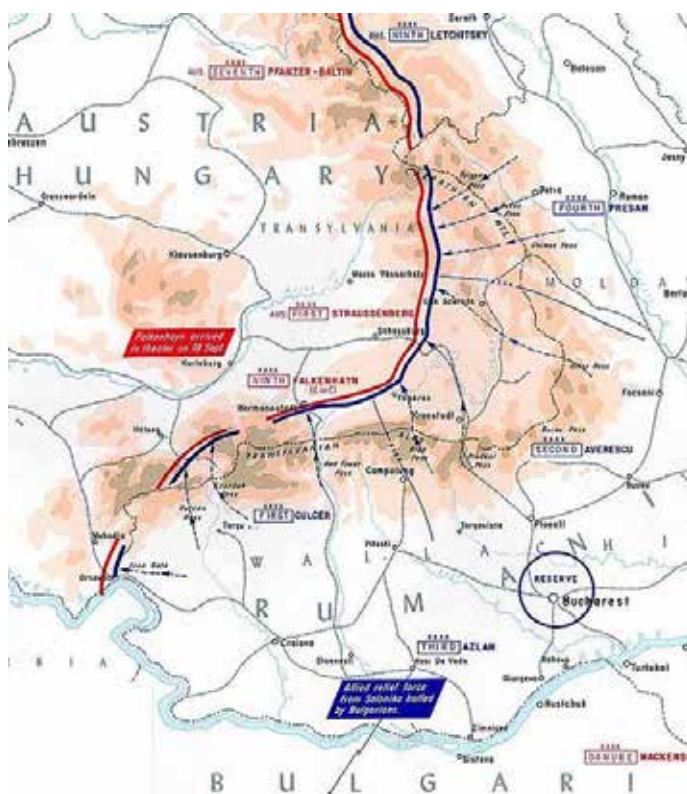
E rîndul lui Maiorescu. Depășit de evenimente (bătrînul junimist era sigur, pînă la începerea Consiliului de Coroană, că România nu va ieși din neutralitate), el încearcă să afle ce s-a schimbat pozitiv pentru ca România să-și modifice atitudinea.

Îi răspunde Brătianu: „Cred în victoria Antantei și mă conformez ei. Vom declara război Austro-Ungariei (și) nu altora. În schimb ni se recunoaște dreptul de a lua pînă la Tisa, Banatul, Crișana, Maramureșul, Bucovina pînă la Prut. Ni se mai recunosc drepturi egale la Congresul de pace – Tratatul care ne garantează aceste anexări este iscălit de cele patru puteri. Cele patru puteri garantează integritatea teritoriului nostru. Cred că orice reviriment nu mai este posibil.”

Maiorescu revine și cîere să rămînem în expectativă mai ales că situația militară e controversată și „nu se riscă soarta țării” într-o astfel de confruntare departe de a fi decisă, cu un învingător departe de a fi cunoscut. Și apoi mai sînt frunțașii românilor ardeleni de la care n-a putut afla dacă sînt pentru intrarea României în război.

Brătianu și apoi Take Ionescu îl asigură că au scrisori de la aceștia care le cer să intre cît mai grabnic în acțiune.

Theodor Rosetti „nu crede în sfărîmarea Antantei, dar rămîne constant în convingerea lui că nu avem cu ce duce un război lung și greu ca acesta”. Îl combate energic ministrul Em. Costinescu. Președintele Camerei, după ce asigură de sprijinul tuturor deputaților, încearcă să-l liniștească pe Marghiloman asupra intențiilor hegemoniste ale Rusiei țariste: „Nu rușii singuri vor hotărî. Ei nu luptă pentru stăpînirea Constantinopolului: libertatea Strîmtorilor, aceasta este formula viitorului! Dacă vom sta locului, vom ajunge vasalii străinilor, iar

Linia frontului în august-septembrie 1916

generațiile viitoare ne vor reproșa că nu ne-am făcut datoria.”

După ce ține să precizeze că Maiorescu nu cunoaște foarte bine sentimentele țării deoarece a lipsit mult timp, el asigură că „tot poporul se va scula pentru a dezrobi pe frații noștri” și, de asemenea, că „majoritatea Senatului dă deplină încredere guvernului”.

Apropo de sentimentele ardelenilor, Take Ionescu afirmă că „românii de dincolo ne așteaptă ca pe Mesia. Este adevărat că în 1911 Vaida și alții ne propuneau unitatea națională întrînd noi sub Habsburgi. Ei nu-și dădeau seama de situația politică generală a Europei și de aceea nu credeau o altă soluție posibilă. Mie mi-au trimis vorbă din partea întregului Comitet al Partidului Național Român că dacă nu ne ducem să-i scăpăm, românismul va fi pierdut.”

Pentru ultima dată ia cuvîntul Ion I.C. Brătianu care, răspunzînd unei aluzii strecurate de Maiorescu la adresa politicii francofile a tatălui său, ține să precizeze că nici tatăl său și nici el n-au fost nici rusofili, nici germanofili, că nu „s-au identificat vreodată cu o acțiune din afară”, că, la fel ca tatăl său, el nu este decît român. „În toate considerațiunile contra – continuă el ca o ripostă la cei ce se declarau împotriva intrării imediate a României în război – nu se ține destul seama de forța morală. Sînt înfrîngeri care sînt faze ale victoriei.

Chestiunea Austriei este pusă și majoritatea Europei consacră drepturile noastre istorice, deoa- rece le ia în seamă și acum, oricare ar fi soarta războiului, drepturile consacrate rămân.“

După ce primul-ministru încheie, repetînd apelul la unitate: „Să nu scădem nimic din puterea de acțiune nici prin acțiuni (contrare intereselor țării – n.n.ț, nici prin inerție“, se așternu o tăcere gravă. Regele îi privi pe rînd și adăugă într-un sfîrșit: „În- trunirea noastră este istorică și plină de răspunderi pentru toți. În hotărîrea ce iau sînt călăuzit numai de sentimentul poporului român și de o întregă convingere... Am încredere în iubirea de neam a întregii țări.“

Apoi se sculară cu toții. Regele trecu pe la fiecare adăstînd mai mult la cei care făcuseră obiecții deciziei luate. Se opri în fața lui Marghiloman. Suveranul, scrie liderul Partidului Conservator, avea

lacrimi în ochi. Și avu loc acest dialog în timpul căruia regele îi strîngea amîndouă mîinile:

– Trebuie să-mi dai concursul dumitale. Regele ți-l cere!

– Sire, de la mine nici o piedică de azi înainte. Sînt mut și mă duc la Crucea Roșie (era președintele societății române – n.n.ț.)

– Ne trebuie concurs efectiv! Mă bizui absolut pe dumneata.

– Da, Sire, la zile de nevoie, de nevoie...

Dar nimeni nu știa că de astfel de zile nu vom fi defel scutiți. Pînă atunci însă toți erau convinși că o hotărîre care angaja atît viitorul țării cît și ființa statală a românilor fusese luată și încredințată istoriei.

Era duminică, 14/27 august, ora 13...

Info – Datina

Consiliul Județean Constanța prin Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burad organizează în perioada 13-16 septembrie 2018 Sărbătoarea Recoltei și a Vinului Dobrogean!

Evenimentul devenit deja tradiție ajunge anul acesta la cea de-a XI-a ediție și se va desfășura în cadrul Pavilionului Expozițional Constanța unde vor avea loc o serie de manifestări menite să îi sărbătorească pe zeița agriculturii Demetra și pe zeul Dyonisos, cunoscut în

mitologia greacă drept zeul vegetației, al pomiculturii, al vinului, al extazului și fertilității, denumit la romani și Bacchus. Timp de patru zile, atît producătorii din județ cît și partenerii tradiționali din zone recunoscute pentru produsele alimentare de calitate vor încerca să atragă constănțenii să viziteze cel mai mare târg de toamnă!

Totodată, în cinstea celebrării acestei sărbători, vor susține spectacole artiști de seamă precum: Nicolae Furdui Iancu, Dinu Iancu Sălăjanu și Ansamblul „Crai Nou”, Ansamblul Folcloric Profesionist „Izvoare Dobrogene”, Maria Dragomiroiu și Petrică Mîțu Stoian, Viorica și Ioniță Cu Taraful din Clejani, Mirela Pană și „cabaret Unique”, Ionuț Galani și „ASTERIA” și mulți alții!

Dobrogea în anii neutralității

Drd. Adelina – Alexia TOCITU

Perioada de neutralitate din iunie 1914 până în august 1916 a fost atent reflectată de ziarele din Dobrogea. Articolele de prima pagină informau cu meticulozitate și cu atenție sporită despre starea trupelor de pe front, deciziile țărilor implicate în război, dar și ceea ce se întâmpla în țară. Despre Dobrogea din perioada neutralității, presa trata subiecte care reflectau situația economică precară, sărăcirea populației, conflictele politice interne. Viața de zi cu zi a locuitorilor s-a schimbat dramatic, sentimentul național era mai viu ca niciodată, dorința de reîntregire fiind subliniată frecvent și mult mai insistent pe măsură ce se apropia sfârșitul perioadei de neutralitate. În funcție de orientarea politică a publicațiilor respective, decizia diplomației de la București de a adopta o poziție de neutralitate a fost abordată din unghiuri diferite în paginile din ziarele dobrogene. De asemenea, în perioada respectivă, unele publicații, ignorând starea de fapt din avanpostul războiului, au reflectat cu prioritate viața culturală a cetății, accentuând asupra petrecerii timpului liber, promovând ostentativ un turism maritim de agrement.

Ziarele regionale din perioada 1914-1916, aflate pe microfilme deteriorate în colecțiile Bibliotecii Județene I.N. Roman din Constanța nu sunt puține, iar importanța lor este covârșitoare. Într-o enumerare aleatorie: *Expres Informator*, *Sirena*, *Liberalul Constanței Varda*, *Victoria*, *Dacia*, *Gazeta Veteranilor* și *Gazeta veteranilor dobrogeni făuritori ai României Mari*.

Deși apare în perioada premergătoare Primului Război Mondial, *Expres Informator*¹ este o publicație care prin temele abordate scoate la lumină viața culturală și mondenă a orașului Constanța, bogată în evenimente teatrale și spectacole care se bucurau de participarea artiștilor din lumea întreagă. Directorul acestei publicații a fost N.G. Cantacuzino. Iată mesajul către cititor publicat în

primul număr, apărut pe 29 iulie 1912 la Constanța. „ (...) Am luat hotărârea de a înființa un organ de sezon în cari onorații vizitatori vor găsi cele mai precise știri și informațiuni ce i-ar interesa precum: numele tuturor vizitatorilor sosiți și plecați, dări de seamă și programuri asupra tuturor serbărilor și festivităților, balurilor, spectacolelor care vor avea loc atât la Constanța cât și la Stațiunea balneară Techirghiol, diferite știri și ecouri asupra întâmplărilor celor mai senzaționale”². Majoritatea evenimentelor se desfășurau în cinematografele și teatrele din Constanța, care la vremea respectivă nu erau puține, dar și la Cazinoul din Constanța, care în toamna anului 1916 avea să-și piardă din strălucire și bogăție, în urma atacului armatelor Puterilor Centrale asupra Dobrogei. „Reprezentățiunile Teatrale ale Casinului din Constanța s-au afirmat așa de interesante de la ziua începerii sezonului încât trebuie să recunoaștem că până astăzi noi n-am avut în țară un teatru în felul acesta, artistic și foarte variat. De o lună de zile marile forțe ale Parisului ca Fursy, Georgel au fost înconjurați de artiști de primă forță, ca dansatoarea Amylla dela *Empire de Londres*, marea artistă Lotte Sarrov, excelenta comediantă Jean Mergeu, diva Balttia de la școala din Paris, etc”³. *Expres Informator* alocă un spațiu generos analizelor economice, cauzelor care au dus la declanșarea războiului balcanic, implicațiilor apărute, dar sugerează și soluții. Primele alegeri legislative din Dobrogea sunt atent reflectate în această publicație.

*Varda*⁴ vede lumina tiparului în noiembrie 1915, iar din luna martie a anului 1916 apare sub denumirea *Victoria*. Directorul acestei publicații a fost Vasile Canarache. Acest ziar era de „orientare anti-germană”⁵, iar moto-ul care însoțea prima pagină sublinia seriozitatea acestui ziar: „Știe tot, controlează tot, spune tot!”. Caracterul

¹ Organ de sezon la Constanța. Apare în perioada 20 iulie 1912-22 iulie 1914. Neregulat. 10 bani/Nr., 10 lei/sezon. Redactor și girant: N.G. Cantacuzino; Director administrativ: J. Roth; Tipografia: Ovidiu Constanța. În perioada 20 iulie-20 septembrie 1912 au apărut 12 numere. (...) Începând cu numărul 15 din 23 septembrie 1912 își schimbă titlul și subtitlul în *Expres Comercial* – Organ financiar și industrial al dobrogenilor. Prima serie a publicației este dominată de reclame comerciale și informații privind sezonul balnear. A doua serie caută să răspundă unei arii mai largi de probleme comerciale, industriale, agricole în Dumitru Constantin, Zamfir Octavian, *Presa Dobrogeană (1879-1980). Bibliografie comentată și adnotată*, Constanța 1985, p. 153

² N.G.Cantacuzino, *Către cititor...*, în „*Expres Informator*”, Anul I, Nr. 1, 29 iulie 1912. P. 1

³ *Teatrul din Casino*, în *Expres Informator*, Anul I, Nr. 8, 4 august 1912, p. 2

⁴ Pe 22 Noiembrie la Constanța apare „*Varda*”, „zilnic la orele 10 Dimineața. Știe tot, controlează tot, spune tot. Director: Vasile Canarache. Redacția: strada Traian, nr. 33, Constanța. Tipografia Dacia, Constanța. În decursul apariției își schimbă subtitlul, redacția, tipografia. Ziar de orientare antigermană, publică știri și informații locale” în Marian Petcu (volum coordonat), *Istoria Jurnalismului în date, Enciclopedie Cronologică*, Polirom, Iași, 2012, p. 335

⁵ Marian Petcu (volum coord), *Istoria jurnalismului din România în date*, p. 335.

acestei publicații care militează pentru apărarea și îndeplinirea idealului național este evidențiat încă din primul număr, prin editorialul semnat de Vasile Canarache: „*Varda* va înfiera pe toți străinii și înstrăinații, cari profitând de îngăduința noastră s-a încuibat în oraș, sfidând orice pornire și orice simțământ. (...) Cinstea, Adevărul și Dreptatea. Iată deviza cu care *Varda* pornește la luptă”⁶.

Titlurile de primă pagină scoteau în evidență starea orașului și neregulile care se înregistrau. Fiind de orientare anti-germană nu lipsesc știrile și informațiile despre spionaj, cele care reflectau infiltrarea populației nemțești în cercurile sociale din Dobrogea sau cele care tratau fraudarea statului - *Popa catolic face spionaj*⁷, *Mașinațiuni ticăloase la consulatul turc și german*⁸, *Nemțoaicele lucrează... Fetele unor consilieri comunali la întrunirea dela școala germană*⁹, *Nemții dela Steaua Română duc benzină în Turcia*¹⁰. Ziarul *Varda* a militat încă de la primele ediții pentru intrarea României în război, fapt reflectat în editorialele scrise de Vasile Canarache. „Țara războinicilor, a idealurilor cu o insulă a nemerniciei, căci spuneam ce poate fi altceva această țară care se războia veacuri întregi în fiecare an și astăzi stă în nepăsare, deși toate țările din jurul ei și aproape toată Europa se războiește.”¹¹.

Pregătirile pentru intrarea în război, cei doi ani de neutralitate, agitația, nerăbdarea, dorința de a înfăptui idealul au transformat Constanța într-un oraș peste care s-a așternut o umbră de îndoială. Iată cum era descrisă starea orașului în paginile ziarului *Varda*: „Nu mai este orașul exilatului din Roma, nu mai este orașul dobrogenilor, al mocanilor și nici al românilor. Pe străzile Constanței astăzi, nu mișună decât misiți, agenți, escroci, spioni; toate lepădăturile fanarului și toată murdăria Berlinului”¹². Închiderea strâmtorilor și implicit stoparea importurilor de materiale de primă necesitate a afectat calitatea toaletelor purtate de doamnele și domnișoarele de la Constanța, fără a șterge însă din eleganță, stare evidențiată prin cronică feminină care avea alocat spațiu pe prima pagină a ziarelor vremii.

În ziarul *Varda*, cronicile mondene sunt semnate de Stella Albachary. „Efectele războiului se resimt prin lipsa culorilor. Uniformitate agasantă, totul

⁶ Vasile Canarache, *Varda*, în „Varda”, Anul I, Nr. 1, 22 Noiembrie 1915, p. 1.

⁷ *Popa catholic face spionaj*, în „Varda”, Anul I, Nr.1, 22 Noiembrie 1915, p. 1.

⁸ *Mașinațiuni ticăloase la consulatul turc și german*, în „Varda”, Anul I, Nr. 3, 24 Noiembrie, p. 1.

⁹ *Nemțoaicele lucrează...Fetele unor consilieri comunali la întrunirea dela școala germană*, în „Varda”, Anul I, No.1, 22 Noiembrie 1915, pp.1-2.

¹⁰ *Nemții dela Steaua Română duc benzină în Turcia*, în „Varda”, Anul I, Nr. 2, 23 Noiembrie, p. 1.

¹¹ Vasile Canarache, *Insula Nemerniciei*, în „Varda”, Anul I, Nr.16, 10 ianuarie 1916, p. 1.

¹² *Constanța anului 1915*, în „Varda”, Anul I, Nr.5, 26 Noiembrie 1915, p. 1.

bleumarin și negru. Dar chaudron? Gros-verte, Todonegie? Tocale cu cruce, simple, drăguțe și elegante unde sunt? Grăbiți-vă elegantelor, timpul frumos vă favorizează”¹³.

În primăvara anului 1916, ziarul *Varda* își schimbă denumirea în *Victoria*. Își păstrează orientarea anti-germană și directorul-proprietar, Vasile Canarache. Schimbarea a fost anunțată în ultimul număr. „În vremurile acestea mari *Victoria* va fi simbolul luptei dusă de noi, prin înfrângerea nevoilor și a sacrificiilor, cerute de scoaterea unui ziar cinstit ca al nostru”¹⁴. Din păcate, din arhivele Bibliotecii Județene I.N. Roman din Constanța lipsesc primele șapte numere, iar din numărul opt aflăm că această publicație „apare în fiecare zi la orele 5 seara cu ultimele știri Telegrafice”¹⁵. Ziarul *Victoria* continuă să blameze starea de neutralitate a României, lipsa ei de acțiune și dorința de a intra în război alături de Atanta, mai precis de Franța, iar această atitudine a fost evidențiată din primele numere prin editorialele publicate de Vasile Canarache. „Victoria Franței și durerea noastră” este unul dintre ele. „(...) Franța care ne chema eri lângă dânsa e victorioasă, iar noi chemații spre rușinea numelui nostru ne cufundăm tot mai adânc în cea mai neagră și dureroasă amintirece poate exista despre un popor și o țară care nu știe să se cunoască”¹⁶.

Articolele publicate în *Victoria* reflectau cu precădere situația economică severă, scăderea nivelului de trai, a puterii de cumpărare și lipsa alimentelor de bază. Peștele, pâinea și ouăle, produse care altădată erau de nelipsit de pe mesele dobrogenilor, acum se procurau cu greutate din cauza exporturilor autorizate de guvernul de la București. Iată ce scriau ziarele vremii: „*Constanța fără pește*. În urma unei dispozițiuni a ministrului Costantinescu P. în cele din urmă două zile s-au transportat cu trenul la București 30.000 kg de pește. Din această cauză astăzi populația nu a putut fi îndestulată cu acest aliment”¹⁷. „*Pâine confiscată*. Majoritatea brutarilor, cari lucrează la periferii fac zilnic pâinea mai mică decât un kg, înșelând populația săracă. Cetățenii se mulțumesc să ia pâinea mai mică, fără a reclama. Însă nu toți fac astfel”¹⁸. „*Pirații sunt iarăși în activitate*. Se oprișe un moment exportul alimentelor pentru Turcia. Dar

¹³ Stella Albachary, *Cronică Feminină - Moda la Constanța*, în „Varda”, Anul I, No.1, 22 Noiembrie 1915, p. 1.

¹⁴ *O lămurire necesară și un apel*, în „Varda”, Anul I, Nr. 19, 7 Februarie 1916, p.2.

¹⁵ „Victoria”, Anul I, No.8, 16 Martie 1916, p. 1.

¹⁶ Vasile Canarache, *Victoria Franței și durerea noastră*, în „Victoria”, Anul I, Nr. 8, 17 martie 1916, p. 1.

¹⁷ *Constanța fără pește*, în „Victoria”, Anul I, Nr. 18, 26 martie 1916 p. 1.

¹⁸ *Pâine confiscată*, în „Victoria”, Anul I, Nr. 19, 27 martie 1916, p. 1.

de îndată toți samsarii, agenții nemțo-turci și toate lipitoarele industriei noastre naționale au inundat comisiunile și ministerele din capitală cu aur și iată-i din nou triumfând. Exportul a fost permis¹⁹. „Ouăle de Paști. Primăria a stabilit prețul de cinci lei suta de ouă. Astăzi însă cetățenii caută cu șapte și zece bani un ou, dar nu găsesc. Cauza e că depozitele mari cari se aflau în Constanța au fost golite exportându-se ouăle din oraș²⁰. De asemenea, în ziarele vremii a fost publicată și lista cu prețuri maxime aprobată de autorități, dar și nemulțumirile populației care vizau traiul de zi cu zi. „Mâine va apare o listă a noilor prețuri maxime. Acestea vor fi mărite, deci viața e scumpită chiar de către guvern²¹.

Primăvara anului 1916 s-a scurs cu repeziciune în vârtoarea evenimentelor în care se afla Europa, iar momentul care anunța intrarea țării noastre în război se apropia. Orașul Constanța era cuprins de aceeași frenezie. „De vre-o două săptămâni în tot orașul e o continuă fierbere: fiecare așteptându-se din zi în zi la mobilizare²². Freământul de neoprit care cuprinsese granițele țării, agitația diplomației de la București, spectacolul deciziei care încă se juca cu toți actorii pe scenă, dotarea armatei cu muniție și armament era reflectată de toate ziarele vremii, fiind de nelipsit caracterul entuziast al acestora, naționalismul și dorința îndeplinirii idealului mult râvnit.

O altă publicație din perioada anilor 1915-1916 este *Dacia*²³ care „apare zilnic la 6 ore seara cu ultimele știri din țară și streinătate²⁴. Moto-ul publicației era: „Știrile noastre apar cu 12 ore înaintea celor care vin din capitală²⁵. Jurnaliștii acestei publicații doreau să probeze operativitatea cu care erau tratate subiectele care urmau să ajungă în fața cititorilor dobrogeni. Spre deosebire de celelalte ziare, acesta monitoriza și ceea ce se întâmpla la Tulcea. Interesant este că în *Dacia*, pe lângă telegramele care veneau de pe front și care evidențiau starea trupelor implicate în război, telegrame care erau grupate în rubrica „Ultima oră telegrafică²⁶, găsim și articole preluate din publicații

străine. Un exemplu în acest sens este articolul „Ce cred americanii despre noi²⁷. Jurnaliștii de la publicația „The Independent”, preluați de *Dacia*, scriau că „nici o altă națiune neutrală din lume n-are o așa mare armată, atât de bine pregătită pentru război și nici o altă țară nu ocupă o situație strategică atât de bună ca România²⁸.

Ca în orice oraș - stațiune de vacanță, în care numărul locuitorilor crește în fiecare vară, datorită turiștilor, inevitabil apar și probleme. Acestea sunt evidențiate pe prima pagină alături de cele mai importante știri dedicate războiului „De o bună bucată de vreme publicul care frecventează băile Mamaia este foarte nemulțumit din cauza deselor scandaluri ce se petrec. Un număr de domni, unii chiar fără costum, trec în partea rezervată pentru băile doamnelor și acolo în tovărășia femeilor de moravuri ușoare se dedau la tot felul de jocuri necuvincioase. Măsuri de îndreptare se impun și grabnic²⁹.

Un ziar de orientare liberală, în care situația Dobrogei a fost reflectată în perioada de neutralitate, a fost *Liberalul Constanței*³⁰ care a apărut în luna iulie a anului 1913. „Apare în fiecare duminică, sub conducerea unui comitet. Director politic și proprietar este Ioan Berberianu³¹. Fiind un organ al Partidului Național Liberal, Ioan Berberianu este cel care semnează cel mai des articolele și știrile care evidențiază atitudinea PNL vis-a-vis de intrarea României în război. Abordând această problemă, unghiul din care această publicație trata decizia diplomației de la București de a adopta o poziție de neutralitate a fost unul cumpătat sau mai degrabă cuminte, în comparație cu celelalte ziare, susținând din toate punctele de vedere poziția guvernului. „Nu suntem diplomați, dar e aproape de mintea omului, că o intervenire a unui stat oarecare, trebuie să fie precedată de tratative diplomatice, cari să garanteze, în primul rând integritatea teritoriului acelui stat și, în al doilea rând, să se definească în mod cert, teritoriile ce acel stat urmează să le ia, în caz de izbândă este de partea lui³².

În *Liberalul Constanței* au prioritate știrile și editorialele care au ca subiect starea economică și măsurile ce s-ar putea lua în vederea sprijinirii dezvoltării industriei naționale.

¹⁹ Vasile Canarache, *Pirații sunt iarăși în activitate*, în „Victoria”, Anul I, Nr. 19, 27 Martie 1916, p.1.

²⁰ *Ouăle de Paști*, în „Victoria”, Anul I, Nr. 19, 27 Martie 1916 p. 2.

²¹ *Nemulțumirea populației*, în „Victoria”, Anul I, Nr. 22, 30 martie 1916, p. 2.

²² Vasile Canarache, *Zvonurile de mobilizare*, în „Victoria”, Anul I, No. 136, 28 iulie 1916, p.1.

²³ Apare pe 1 iulie 1915 la Constanța. Director politic: Constantin Irimescu. (...) Unul dintre cele mai mari cotidiane ale Dobrogei alături de *Marea Neagră* și de *Dobrogea Jună*; tratează timp de aproape 30 de ani problemele Dobrogei, ale orașului Constanța. Editat în locul ziarului România Mare, în Marian Petcu (coord.), *op cit.*, p. 332.

²⁴ „Dacia”, Anul I, No.1, 1 iulie 1915, p. 1.

²⁵ Ibidem.

²⁶ *Ultima oră telegrafică*, în „Dacia”, Anul I, No.1, 1 iulie 1915, p. 3.

²⁷ *Ce cred americanii despre noi*, în „Dacia”, Anul I, Nr. 175, 4 ianuarie 1916, p.1

²⁸ Ibidem.

²⁹ *Dela Mamaia*, în *Dacia*, Anul I, Nr.8, 3 iulie 1915, p. 1

³⁰ *Liberalul Constanței*, organ al Partidului Național Liberal din Constanța apare pe 27 iulie 1913 la Constanța. Apare în fiecare duminică sub conducerea unui comitet, în Marian Petcu (volum coord.), *op.cit.*, p. 315.

³¹ Ibidem.

³² Ion Berberianu, *Intrarea noastră în acțiune*, în *Liberalul Constanței*, Anul III, No. 11, 1 Noembrie 1915, p. 1.

Lipsa combustibilului, creșterea prețurilor pentru bunurile de consum, lipsa anumitor produse de bază, specula au afectat nivelul de trai al populației care facea față din ce în ce mai greu provocărilor generate de război, ziua de mâine devenind incertă. Iată care sunt titlurile: „*Să evităm o catastrofă* - (...) o minoritate de cetățeni, comercianți speculatori, cred că a sosit momentul pentru ei de a se îmbogăți bătând din palme. Astfel, pentru un metru de barhet (stofă ordinară) la care se câștigă bine, vânzându-l cu 80 de bani, negustorul cere 3 lei. O pereche de ghetete bărbătești costă 50 de lei, iar pentru dame 80 lei”³³. „*Scumpirea rufăriei și a îmbrăcăminte* – Topul de madipolon, care înaintea războiului era cu 25 de lei, astăzi nu se mai găsește nici cu 50 de lei, stofele de haine, ce brumă a mai rămas, au atins culmea prețurilor cum nu s-a mai pomenit la noi în țară. Astfel spre a-ți putea confecționa un costum de haine, pe cari în timpuri normale le aveai cu 65 lei,

³³ Iulius Caesar, *Să evităm o catastrofă*, în „Liberalul Constanței”, Anul III, No.13, 22 Noembrie 1915 p. 1.

azi nu-ți ajung nici cu 120 lei”³⁴. „*Eftinirea traiului și măsurile ce s-ar putea lua* - pentru zahăr, deja se prevede o criză, prin faptul că până la recolta nouă de sfeclă, fabricile noastre au fabricat tot ce putea fabrica din materia primă ce aveau și stocul de zahăr fabricat și pe care-l mai au, îl țin la dispoziția Statului și acest stoc, credem că, va fi puțin îndestulător până la noua recoltă. Fabricile de postăvărie lucrează în mare pare aproape numai de trebuințele Statului. Fabricile de hârtie, din cauza lipsei celulozei și a altor materii, a ridicat prețul hârtiei cu 30 la sută și unui transport de hârtie comandat, îi vine rândul cu mare greutate după trecere de 5-6 luni de zile, iar depozitarii de hârtie din București pe lângă cele 30 la sută mai cer și ei un beneficiu de 10-15 la sută. Nu mai vorbesc de celelalte fabrici, al căror prim material în totalitatea lui se aduce din străinătate”³⁵.

³⁴ Un funcționar, *Scumpirea rufăriei și a îmbrăcăminte*, în „Liberalul Constanței”, Anul III, Nr. 14, 29 Noembrie 1915, p. 2

³⁵ Gr. M. Grigoriu, *Eftinirea traiului și măsurile ce s-ar putea lua*, în „Liberalul Constanței”, Anul III, No. 24, 6 Martie 1916, p. 1

Remember – Datina

Monumentul eroilor dobrogeni din Mangalia care a stăpânit cândva piața veche a orașului, a fost ridicat de Societatea demobilizaților din război, numită în memoria unuia dintre marii viteji ai țării, General Gheorghe Rasoviceanu. Monumentul cinstea memoria vitejilor rămași să doarmă pe veci pe frontul reîntregirii țării. Lucrarea s-a făcut prin subscripție publică. A fost inaugurat la 23 august 1927¹. La originea acestui gest stă intenția lui Nicolae Iorga de a-l cinsti pe generalul Rasoviceanu și pe soldații acestuia. Comandantul Regimentului 9 Vânători, una dintre cele mai cunoscute unități de luptă românești în primul război mondial, a contribuit decisiv la obținerea victoriei de la Mărășești. Generalul Gheorghe Rasoviceanu și-a legat numele de Mangalia și pentru că după războiul din 1913, colonizarea în Dobrogea Nouă a început din inițiativa și după planul propus de el.²

Iorga l-a cunoscut și a întreținut o corespondență cu generalul pe care l-a apreciat ca fiind « omul potrivit la locul potrivit ». Unul dintre fiii istoricului, Petru Iorga, a luptat în acest regiment, sub comanda lui Rasoviceanu.³

Din păcate, monumentul, având autor anonim, a fost luat din piața centrală a orașului odată cu lucrările de sistematizare a zonei, în anii '60, și i s-a pierdut urma. Se pare că fiind îndreptat cu arma spre sud, soldatul din bronz a creat neliniști mai marilor zilei.

¹ Inaugurarea monumentului eroilor dobrogeni la Mangalia, Dacia, 14, nr.183, 23 august 1927, p.1

² Culea, Apostol, Dobrogea, Casa Scoalelor, 1928, p.241

³ Scrisori către N.Iorga, București, Editura Minerva, 1996, p.16

Simpozionul de ceramică monumentală „Costel Badea”, Constanța 2018

Iulia PANĂ

Asociația UMA ED ROMÂNIA a organizat **Simpozionul de Ceramică Monumentală „Costel Badea” Constanța 2018**.

Proiectul cultural vizează crearea unor noi opere de ceramică monumentală, ce se vor integra în țesutul urban al Municipiului Constanța, îmbogățindu-i patrimoniul imobil, ca monumente de for public. Simpozionul se desfășoară la Constanța în perioada iulie - septembrie 2018.

Mai întâi, va avea loc un atelier de creație, găzduit într-un spațiu neconvențional – hala de producție a Fabricii SC Keramikon SRL -, la care

participă cinci artiști vizuali: din România, ceramiștii **Gheorghe Fărcașiu**, **Florentin Sîrbu**, **Oana Florică**, sculptorul **Vasile Călin Filip** și, din Bulgaria, artistul sticlărilor **Iliya Yankov**. Artiștii vor crea, fiecare într-o manieră proprie, patru opere de ceramică monumentală (Ghe. Fărcașiu și I. Yankov vor realiza o lucrare comună).

În luna septembrie va începe a doua etapă a proiectului, de instalare a lucrărilor în spațiul public. Se intenționează ca amplasamentul să fie în Parcul din zona sediului central al Universității Maritime din Constanța (str. Mircea cel Bătrân nr. 104). Proiectul se va încheia cu ceremonia de dezvelire a lucrărilor, la care vor fi invitați reprezentanți ai mediului artistic, ai presei, oficialități locale, publicul larg. Întregul proces va fi documentat prin înregistrări video și fotografii, iar la vernisaj va fi oferit un catalog pliant al Simpozionului.

Oana Florică, ceramist

MODELAJ. foto Iulia Pana

Proiectul se dorește o continuare a tradiției taberelor de ceramică monumentală de la Medgidia, din anii 1970, inițiate și coordonate de maeștrii Patriciu Mateescu și, apoi, Costel Badea. Operele de artă create atunci la Medgidia au constituit un ansamblu monumental unic în istoria artei românești. Din păcate, acestea au fost distruse aproape în totalitate în anii următori, odată cu reluarea lucrărilor de construcție la Canalul Dunăre-Marea Neagră, din cauza unor neînțelegeri politico-administrative locale. După mai bine de 40 de ani, fenomenul taberelor de la Medgidia rămâne ca manifestarea culturală profesionistă cea mai reprezentativă pentru ceramica

Vasile Călin Filip, sculptor

Florentin Sîrbu, ceramist

monumentală românească. Totodată, proiectul își propune continuarea unor demersuri mai apropiate în timp, precum Simpozionul Internațional „Hamangia” (inițiat în 1993), Salonul Anual de Ceramică „Costel Badea” (2010) sau expoziția multimedia de tip instalațional „SinCronic” (2016).

În acest sens, Simpozionul din acest an, dedicat memoriei maestrului ceramist Costel Badea, se conturează ca o nouă tentativă de revitalizare a semnificației culturale a unui spațiu urban, care și-a definit de-a lungul timpului un specific artistic unic.

Motto:

*Întorcându-ne peste veacuri și milenii, vom întâlni în ținutul acesta capodopere străvechi, protoistoria, cum este "Gânditorul de la Hamangia", semn al civilizațiilor trecute și simbol al geniului creator al acestui pământ, sub semnul căruia se dezvoltă aici demersul ceramistului contemporan. **COSTEL BADEA**, artist ceramist (text din Catalogul Simpozionului de ceramică monumentală Medgidia, 1976)*

Curator: Eduard Andrei; Fotografie și video: Iulia Pană; Coordonator: Rodica Buzoianu; Organizator: Asociația UMA ED România; Co-finanțator: Administrația Fondului Cultural Național. Proiectul nu reprezintă în mod necesar poziția Administrației Fondului Cultural Național. AFCN nu este responsabilă de conținutul proiectului sau de modul în care rezultatele proiectului pot fi folosite. Acestea sunt în întregime responsabilitatea beneficiarului finanțării. **Parteneri locali: Universitatea Maritimă din Constanța, Uniunea Artiștilor Plastici din România – Filiala Constanța I.**

Ancuța Simion: „Fiecare lucru întâmplat este o experiență de viață din care învățăm ceva.”

Ana Maria ȘTEFAN

Poți înflori pentru cineva, dar să nu te ofilești pentru nimeni niciodată!

Profesor în cadrul Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, Ancuța Simion are dublă calificare - vioară și pian, predând, totodată, și teorie muzicală. Educația muzicală și-a început-o la Colegiul de Arte „Regina Maria” încă din timpul grădiniței. Au urmat școala primară, generală și liceul în cadrul aceleiași instituții. Este absolventă a Facultății de Arte din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța, secția Pedagogie muzicală. Și-a dorit de mică să îmbrățișeze meseria de pedagog și a profesat încă din timpul facultății.

„De mică am visat să devin profesoară. Aveam acasă cataloage făcute pentru păpuși în care notam diverse observații sau alte sugestii pe care le aveam eu la adresa lor.”

Alături de sora sa mai mică

Pasiunea pentru muzică a luat naștere în sânul familiei, tatăl său (Dănilă Ioan Gliga) fiind profesor de muzică. **„Atât mie cât și surioarei mele mai mici, această pasiune ni s-a insuflat văzând acasă, în fiecare zi, ce înseamnă muzica”,** ne-a mărturisit Ancuța Simion. Părinții săi i-au fost întotdeauna aproape: **„Sunt cei mai buni prieteni ai mei. Orice sfat am avut nevoie, m-am sfătuit cu ei. Ei m-au îndrumat mereu. Tatăl meu a avut o influență**

mare asupra mea. Am lucrat în paralel în toată perioada facultății. Atunci s-au conturat niște aspecte. Este o meserie curată, pentru o femeie este ideal să fii cadru didactic. Întâlnești oameni deosebiți, frumoși, dar în meseria asta trebuie să ai nervi de oțel și multă răbdare.”

Împreună cu tatăl său Gliga Dănilă Ioan

Cariera pedagogică și-a început-o la școlile generale, predând educație muzicală. Dar n-a fost așa cum a visat. **„Fiind învățământ de masă, nefiind pe profil muzical, întâlnești fel și fel de copii, dar și de colegi, și fiecare ține la disciplina lui, considerând că e mai importantă decât muzica. Din punctul meu de vedere toate au importanța lor. Consider că muzica te dezvoltă, te sensibilizează, pentru că trebuie să fii sensibil ca să înțelegi anumite aspecte.”**

A fost profesor de muzică la multe școli. Însă astăzi evocă cu nostalgie prima instituție la care și-a început cariera pedagogică: Școala nr.15 „Grigore Antipa”: **„Acolo am învățat efectiv ce înseamnă a fi cadru didactic. Au fost, însă, câteva momente în care am fost dezamăgită de colegii din învățământul de masă, pentru că nu privesc cu seriozitate această disciplină.”**

Este o fire pozitivă, mereu cu zâmbetul pe buze, care știe să le câștige încrederea elevilor. Ancuța Simion captează nu doar atenția ci și emoția elevilor, le stimulează concentrarea și calmează sindromul gândirii accelerate al elevilor. Îi învață pe elevi să-și exploreze propria lor ființă, lumea în care sunt ei înșiși. Căci a educa emoția înseamnă să înveți elevii cum să se dăruiască fără să aștepte răsplată, să fie credincioși conștiinței lor, să-și găsească bucurii în stimulii mărunți ai existenței, să știe să piardă, să-și asume riscuri pentru a transforma visele în realitate, să nu le fie teamă de necunoscut, să exploreze. Fără educarea emoției, putem genera cel puțin trei rezultate: persoane insensibile, persoane sensibile sau înstrăinații!

Își ajută elevii cu toată dăruirea și găsește de fiecare dată în sine resurse infinite de voință pentru a-i îndemna să evolueze. Iar această instruire continuă nu se referă doar la stăpânirea disciplinei predate, ci și la îmbunătățirea metodelor didactice și de relaționare cu copiii, ca un bun psiholog care știe ce abordare să adopte la nivel comportamental. Căci un profesor extraordinar este cel care educă nu doar minți, ci și inimi!

„Eu sunt o fire foarte optimistă și în general prin felul meu de a fi reușesc într-un fel sau altul să captez atenția celor mici.”

„Relația dintre mine și cursanții mei este una apropiată, de prietenie. În primul rând lăsăm bariera profesor - elev, comunicăm foarte mult, totul se bazează pe dialog, pe înțelegere. Facem lucrurile din pasiune. Eu pe de-o parte am pasiunea de a-i învăța tainele acestor instrumente, iar ei au pasiunea de a învăța să cânte. Tot repertoriul pe care îl fac cu elevii mei mai întâi îl prezint și dacă

sunt și ei de acord atunci îl facem. Nu fac nimic fără voia lor. Dacă există o piesă care nu place unuia dintre cursanți, nu facem acea piesă, căutăm alta și o înlocuim.”

La momentul actual are 22 de elevi talentați despre care vorbește zâmbind: **„Ion Raisa, deși este doar anul I, la numai 6 ani a obținut locul trei la Concursul Național de Interpretare Pianistică „Piano Art”, Musledin Edis este iarăși un copil cu care lucrez foarte frumos, un copil puțin retras, dar care a reușit să se autodepășească, Ștefan Maria, foarte talentată, de asemenea, a luat mențiune tot la Concursul Național de Interpretare pianistică „Piano Art”.** Are și elevi adulți (cu vârste cuprinse între 33 și 45 de ani), **„Marea majoritate au potențial și dacă studiază vor face lucruri frumoase.”** Însă ca să devii un bun instrumentist e nevoie de talent și de multe ore de studiu.

Cea mai plăcută experiență pe care a trăit-o predând tainele muzicii s-a întâmplat chiar la Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”. **„Am o fetiță care trece anul 5 la pian. Într-o zi a venit la mine, nefiind foarte sigură dacă vrea să mai continue. Am reușit să o conving să nu renunțe la această pasiune pe care a avut-o din clasele primare și am avut o satisfacție imensă în momentul în care în timpul unui spectacol mi-a luat microfonul și mi-a mulțumit în fața publicului că am reușit să îi întorc fața spre acest minunat instrument și mi-a mulțumit ca n-am lăsat-o să renunțe. A fost copleșitor, nu se poate explica în cuvinte, ne-au dat lacrimile tuturor!”**

Lupu Angelina. Anul 5 de studiu

În studierea unui instrument, un aspect extrem de important îl are teoria muzicală fără de care un elev nu ar putea descifra o partitură. De predarea teoriei muzicale se ocupă tot Ancuța Simion: **„Teoria muzicală este structurată în trei ani. La finalul celor trei ani, elevii trebuie să cunoască notele, durata, valorile notelor, înălțimile lor, pauzele, să recunoască sunetele și tot ce ține de portativ. De aceea facem și dicteu-auz”**.

În acest sens, ea le vorbește elevilor cu un scop clar și cu un simț unic al stilului, cu un început memorabil și un sfârșit pe măsură, cu o secvență logică, un conținut important, cu tranziții ușoare și o pasiune contagioasă. Împreună, toate aceste caracteristici îi conving pe elevi că învățarea aceluși conținut are o importanță deosebită.

I-au plăcut în mod egal și vioara și pianul. Ambele au fost instrumente de suflet, însă consideră că vioara rămâne totuși *regina instrumentelor*. **„Este cel mai complex instrument la care este și cel mai greu de cântat. Vioara este un instrument pentru fete în general, un instrument care reflectă frumusețe, senzualitate. Pianul, pe de altă parte, în ceea ce privește instrumentele cu corzi (lovite), este unul dintre cele mai importante din această categorie. La vioară trebuie să ai o ureche foarte bună, la pian folosești zece degete pe când la vioară doar patru.”**

Astăzi, îl evocă cu nostalgie, pe cel care a făcut-o să iubească pianul - regretatul pianist și profesor **DANIEL SĂRĂCESCU**, un profesionist dedicat catedrei de pedagogie muzicală și unul dintre fondatorii Facultății de Arte din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța:

„Am studiat în facultate pianul cu domnul Daniel Sărăcescu, el a fost omul care mi-a deschis sufletul pentru pian, era foarte atașat de studenți, se putea vorbi deschis cu el, iar repertoriul îl alegeam împreună, era deschis în privința repertoriului, era un profesor și un om deosebit.”

În ceea ce privește cariera artistică, a cântat de mică. Primul contact cu scena a fost în clasa 1, fiind elevă la Liceul de Arte, existau automat spectacole, recitaluri. A urmat o perioadă de aproximativ 12 ani în care a cântat în taraful de la clubul elevilor cu care a fost plecată de două ori în Europa în perioada liceului. A susținut multiple spectacole atât cu orchestra de la școală, cât și cu corul, apoi, în facultate, au urmat recitaluri atât vocale cât și la pian.

Însă, pedagogia i-a plăcut mai mult. Mai cântă ocazional pentru bucuria sa spirituală acasă cu cei doi copii. Este mamă a doi băieți - cel mare are 12

ani și îi calcă mamei pe urmă, fiind elev la Colegiul de Arte „Regina Maria”, unde studiază clarinetul, iar cel mic intră anul acesta în clasa zero dar încă nu s-a decis între a studia vioara sau pianul.

Îi plac călătoriile în natură, îi plac plimbările indiferent de destinație. În copilărie a cochetat cu gimnastica ritmică pe care a practicat-o până la vârsta de 8 ani, dar din probleme de sănătate nu a mai putut continua. Îi place să asculte melodiile lui Ruma, sau ale lui Richard Clayderman, însă muzica de suflet, rămâne muzica clasică. Ne mărturisește că viața personală și cea profesională se împletesc frumos: **„În familia noastră există muzică. Tatăl meu este profesor la Colegiul de Arte „Regina Maria” de 45 de ani, fiul meu cel mare urmează același drum, iar soțul meu este un om foarte înțelegător și nu se simte lezat cumva din pricina faptului că sunt tot timpul plecată la serviciu și mă susține în tot ceea ce fac deși nu face parte din domeniu.”**

Ancuța Simion pune mare accent pe familie, fiind de părere că familia joacă un rol foarte important în dezvoltarea unei persoane. I-a plăcut întotdeauna să fie un om serios, să lase o impresie frumoasă. **„Asta am fost învățată de acasă. Cei șapte ani de acasă au fost foarte importanți.”** Peste toate trece cu bunăvoință, răbdare și optimism. **„Nu există nu pot, există nu vreau. Dar asta ține mai mult de caracterul fiecăruia. Nu îmi plac persoanele arogante. O persoană arogantă este urâtă.”** Ca orice om are fobii, îi este teamă de câini, de întuneric și de moarte. Iubește animalele, dar într-o

Alături de cei doi copii - băiatul cel mare distins cu premiul 1 la clarinet

anumită măsură. **„Am fost mușcată în copilărie de un câine lup și de atunci am căpătat o spaimă, cu toate astea este ciudat cum câinii mă iubesc. Îmi sunt dragi, dar de la distanță. Îmi este frică de moarte, dar sper că băiatul meu cel mic să descopere elixirul tinereții, cum mi-a promis, și să trăiesc veșnic.”**

Este un om optimist și recunoscător pentru ceea ce are în viața sa. Pentru mine toate zilele sunt perfecte atâta timp cât ființele dragi sufletului meu sunt bine și sunt lângă mine. Cea mai mare satisfacție personală a fost atunci când a devenit părinte: **„Este un lucru care nu se poate explica în cuvinte. Sunt niște emoții și niște trăiri care nu se pot compara cu nimic, faptul că eu am reușit să dau viață altui suflet- asta este cea mai mare satisfacție a mea cu toate că medicii au spus că nu se va întâmpla lucrul ăsta niciodată!”** Sociabilă, corectă, cu principii bine definite și extrem de pozitivă, Ancuța Simion este persoana care în fața impresiilor exterioare ce se năpustesc asupra ei, este capabilă să-și păstreze soliditatea și siguranța ființei sale interioare compusă din noțiuni și reprezentări bine precizate, sau altfel spus, o ființă compusă dintr-o anumită sumă de simpatii și antipatii, de impulsuri afective care nu-i pot fi clintite de impresiile ce se revarsă asupra ei din lumea exterioară. În faptele sale, e condusă de anumite motive și impulsuri la care nu renunță sub influența niciuneia dintre impresiile de peste zi. N-ar schimba nimic în viața ei:

„Eu am o viață foarte bună și foarte frumoasă, sunt mulțumită cu ce am. Am un soț care mă respectă, am familia sănătoasă, părinții mei sunt bine. Duc o viață decentă și cred că în momentul în care ai mai mult vrei și mai mult. Mai cred că e bine să te mulțumești cu ce ai pentru că se poate și mai rău de atât. Important este că suntem vii, că suntem sănătoși. Putem oricând să o luăm de la capăt. Am luat-o de la capăt de atâtea ori!”

Atunci am zis ca lumea mea se prăbușește și cred că în acel moment am îmbătrânit cu zece ani!

Din păcate, necazurile nu au ocolit-o.... chipul i se întunecă, zâmbetul îi dispare subit, iar după o pauză lungă ne mărturisește: **„Cel mai dificil moment din viața mea, a fost momentul în care**

mi s-a spus ca băiatul cel mic ar avea probleme foarte grave de sănătate. Nici nu îl născusem... Acela a fost momentul în care am zis ca se termină tot! Atunci am zis că lumea mea se prăbușește și cred că în acel moment am îmbătrânit cu zece ani. Dar n-a fost așa și tot cu ajutorul celor dragi mie și cu putere divină am reușit să trecem peste și lucrurile s-au aranjat.”

Dar tocmai când avem de-a face cu asemenea caracteristici ale naturii umane, care-și lasă o amprentă adâncă asupra vieții, vine și mărturisirea neașteptată:

„Nu aș schimba nimic în viața mea, nici măcar experiențele neplăcute, sau triste, pentru că am învățat din ele. Nu m-au afectat emoțional. Fiecare lucru întâmplat este o experiență de viață din care învățăm ceva.”

În încheiere, îi sfătuiește pe cei care doresc să urmeze o carieră în pedagogie să aibă răbdare și să iubească copiii. **„Dacă nu faci cu pasiune și dăruire ceea ce faci, mai bine nu te mai apuci. Mintea trebuie să meargă în permanență, să găsești soluții prin care să-i faci pe elevi să nu renunțe, (vorbind de cei talentați). De multe ori se întâmplă să renunțe chiar din cauza profesorului.”** Și venind vorba de profesori, am fost curioși dacă a existat acel profesor care i-a marcat viața, iar răspunsul a venit extrem de prompt:

„Doamna profesoară Popescu Mariana! Cu ea am învățat teorie muzicală. Mi-a fost profesoară la liceu din clasa V- a până în a -VIII-a. Apoi am regăsit-o la facultate, unde am învățat cu ea ansamblu coral și dirijat. Mi s-a părut cea mai serioasă profesoară pe care am întâlnit-o. O femeie îndrăgostită, pasionată până la extrem de ceea ce făcea și mi-a marcat cumva existența, am învățat lucruri pe care nu le-aș fi putut învăța de la altcineva!”

Căci lecțiile de viață ale profesorilor, vor lăsa pentru totdeauna brazde adânci în solurile conștientului și subconștientului elevilor săi. Timpul poate să treacă și greutățile pot apărea, dar semințele sădite de un profesor fascinant nu vor fi distruse niciodată!

In memoriam Jean Constantin

Timp de patru zile, Maestrul Jean Constantin a fost comemorat de către toți cei care l-au iubit și apreciat, grație unei serii de manifestări organizate de Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” prin Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret care poartă numele marelui artist.

Instituția constănțeană a organizat în perioada 18 – 21 august o serie de manifestări dedicate memoriei Maestrului Jean Constantin, de la nașterea căruia, pe data de 21 august s-au împlinit 91 de ani. Evenimentele,

organizate cu sprijinul Televiziunii Române, au constat în difuzarea filmului „Toate pânzele sus”.

În cadrul aceluiași manifestări, marți, 21 august 2018, la Cimitirul Central din Constanța a avut loc un ceremonial de depunere de coroane la mormântul marelui actor, moment urmat de ieșirea pe mare, din Portul Tomis, alături de prietenii pescari ai Maestrului Jean Constantin, prilej cu care o coroană de flori a fost purtată de valuri în amintirea celui care a dat naștere unor personaje memorabile din cinematografia românească.

Difuzarea filmului „Doamna Mărilor”

Povestea fregatei „Mărășești”, cea mai mare navă de război construită de români.

Școala de vară – Proiecții de filme la Școala Generală Nr. 39
"Nicolae Tonitza".

Difuzarea filmului „Dacii” , regia Sergiu Nicolaescu,
Cernavodăș Proiect cultural cinematografic „UNITATE”
caravana cinematografică

CINEMA ÎN AER LIBER

A căuta chichițe, a umbla cu chichițe

Ioan ADAM

Timp al divorțului de norma morală, anii din urmă au readus la mare preț subtilitățile avocațești, subterfugiile juridice, vicleșugurile prin care escroci incurabili, adesea suspuși, scapă de aerul răcoros al pușcăriei pe care „naturelul” lor gingaș nu-l poate suporta. C-un avocat bun, meșter în „clenciuri”, pricopsiții de stil nou pun mâna pe vile cât un transatlantic, trag pe sfoară armata, iau cu japca hectare de pădure ori de teren arabil, cumpără sau „privatizează” pe mai nimica întreprinderi, spală bani adunați prin „tunuri” și „țepe” despre care vujește presa. „Ce nu se poate, când totul se poate?” exclama sarcastic un poet cândva important, dar înlocuit acum prin clasamente și antologii de tot felul de stihitori din eșaloanele doi și trei. Și „totul se poate” fiindcă legile au **chichițe**, adică porțițe pentru pungeși presărate cu dibăcie, pe ici pe colo, „prin punctele esențiale”, chiar de către legiuitori.

Boala asta nu-i totuși de azi, de ieri, nu-i o maladie de ti(m)p nou și deocamdată confuz. Sunt mai mult de o sută de ani de când Petre Ispirescu scria cu amărăciune: „Cât trăiesc, ei [avocații] nu visează decât pledoarii, cestuini prealabile și excepțiuni, **chichițe** și clenciuri”. **Chichița** e un șiretlic, un vicleșug ce are aparența adevărului.

Istoria din ultimul veac a cuvântului cu pricina ne aduce în față un caz de cameleonism lingvistic, cu adânci rădăcini în istoria mentalităților. Până nu demult **chichița** era obiect de dispreț, de batjocură populară la adresa cusurului. **A căuta chichițe** indica stăruința omului meschin de a găsi cu orice preț „noduri în papură”, pete în soare, adică greșeli și cusururi. Voi arăta în altă parte, bizuindu-mă pe Anton Pann, cât de antipatic era cusurii în ochii românului de odinioară.¹ Ei, dar interesul poartă fesul, și astfel subterfugiul, fleacul, tertipul profitabil capătă cu vremea onorabilitate, iar cusurii detestat se convertește în consilier adulat. Pe stil nou pungășia se numește...abilitate, iar **a umbla cu chichițe** (adică a umbla cu șiretlicuri, cu înșelăciuni) începe să devină un sport național, ba chiar balcanic.

Originea cuvântului e de căutat de altminteri mai la sud, de unde ne-au venit arome de Levant și de Fanar ce-au lăsat urme durabile în sufletul

românesc. Palicarii din Peloponez, din Pind, Rodopi, Tesalia și insulele Ionice îi spuneau **chichie** (ήχη) sau, mai mângâietor (printr-un diminutiv), **chichița** (θηχίτζα), unei cutii ori cutiuțe² în care se păstrau banii, bijuteriile sau alte lucruri și înscrisuri de valoare. Afluxul grecesc în Principate, foarte puternic de prin secolul al XVII-lea, i-a familiarizat pe români cu obiectul și vorba respectivă. Fiindcă timpurile erau nesigure, băncile inexistente, iar zarafii nu erau persoane de cea mai bună condiție, oamenii s-au învățat să-și păstreze valorile în lăzi și dulapuri cu încăperi secrete, greu de aflat de către cei neinițiați. „Secreterurile” românești din Evul Mediu târziu erau lăzile și dulapurile cu **chichițe**, comandate de cei înstăriți mai ales meșterilor din Ardeal. Până azi în muzeele din Transilvania (în cel din Mediaș, de pildă) se află voluminoase șifoniere cu **chichițe** pentru galbeni, ascunzători pe care vizitatorii nu le pot dibui decât cu ajutorul custozilor.

Țăranii, în casele cărora galbenii nu se prea înghesuiau, au preluat termenul, dându-i o destinație casnică mai umilă. **Chichiță** era pentru ei sertarul sau fiocul mesei, vasul în care își duceau la câmp merindele, ba chiar și răclița în care păstrau brânza. Cum dulapul era de tot rar în căminele lor, rolul acestuia era preluat de cufere, de lăzi (inclusiv de zestre) prevăzute cu mici despărțituri cu capac, plasate îndeobște în partea superioară a acestora. Unei asemenea tainițe i se spunea, desigur, tot **chichiță**; prin Moldova exista și varianta **chitiță**, rod al contaminării cu adjectivul **pitit,-ă** (pronunțat moldovenește **chitit,-ă**), care înseamnă ascuns, pitulat. Meseriașii care confecționau aceste lăzi cu dichis se chemau, tot pe acolo, **chichiceari**.

Prin alte zone ale țării, țăranii numeau aceste lăzi cu sertare secrete **tronuri**, recurgând astfel la termenul german dialectal *Truh(e)n*. Un asemenea **tron cu chichiță** ne întâmpină într-unul dintre cele mai frumoase basme românești, celebrul **Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte**, publicat de

¹ Vezi *infra*, **A căuta nod în papură**, p...

² Termenul figura în *Condica limbii românești*, dicționarul-tezaur la care a lucrat, între 1834-1844, Iordache Golescu. Eruditul autor îl explica astfel: „**Chichiță**, -e (făm. ca **casă**) să zic cutioarele dă la scrinuri, dă la scutulci, dă la lăcrițe s.c.l.” În altă filă a prețiosului lexicon erau oferite detalii suplimentare: „**Scatulcă**, -ci (făm. ca **nucă**); < etim. it.>. Adică o lăcriță cu multe despărțituri pentru clondire”. (v. *Scrieri alese*, ed. cit., p. 305, 334).

Petre Ispirescu încă din 1862. Iată finalul trist, metafizic, al călătoriei inițiatice a eroului:

Văzând palaturile dărmate și cu buruieni crescute pe dânsle, ofta și, cu lacrimi în ochi, căta să-și aducă aminte cât era odată de luminate aste palaturi și cum și-a petrecut copilăria în ele; ocoli de vreo două-trei ori, cercetând fiecare cămară, fiecare colțuleț ce-i aducea aminte cele petrecute; grajdul în care găsise calul; se pogorî apoi în pivniță, gârliciul căreia se astupase de dărămăturile căzute.

Căutând într-o parte și în alta, cu barba albă până la genunchi, ridicându-și pleoapele ochilor cu mâinile și abia umblând, nu găsi decât un **tron** odorogit; îl deschise, dară în el nimic nu găsi; ridică capacul **chichiței**, și un glas slăbănogit îi zise:

– Bine ai venit, că de mai întârziai, și eu mă prăpădeam.

O palmă îi trase Moartea lui, care se uscaser de se făcuse cârlig în **chichiță**, și căzu mort, și îndată se și făcu țărână.³

Tot **chichiță** se numea și lădița de sub capra trăsurilor⁴ în care birjarii își țineau cele trebuincioase meseriei, dar și o anumită despărțitură a luntrilor, locul favorit unde pescarii își păstrau uneltele lor.

Ajuns astăzi în vocabularul juriștilor, **chichița** este un cuvânt vechi, aflat odinioară mai ales în limbajul negustorilor, doctorilor, funcționarilor publici⁵ și, lucru cu tâlc, al politicienilor. În **Istoria ieroglică**,

³ Petre Ispirescu, *Legende sau basmele românilor*, ed. cit., p. 10.

⁴ În *O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867*, Maiorescu cita sarcastic dintr-un poem de Bolliac: „Ții tu minte, oară, noaptea de la moară, / Grămadă-n droșchiță, când eu pe **chichiță** / Țineam mâna ta?”

⁵ Într-o satiră scrisă în 1838, dar publicată în 1860, *Fă-mă, tată, să-ți seamăn sau Generația actuală din generația trecută*, Costache Bălăcescu, un scriitor popular pe atunci, schițează siluete caracteristice: „Directori se zic aceia, / Dar putere au de smeu; / Că la toate ei sunt cheia, / Și ce vor o fac mereu. // Șeful Secției o croiește / După cum îi vine lui, / Ș’apoi el o ticluiește / Pe spinarea fiecui. / Ș’au o groază de **chichițe** / Să te-ncurce, că toți sunt / Dăi cu mațele pestrițe / Care nu tămăie sfânt” (v. *Satire și pamflete din preajma lui 1848*. Culegere cu un studiu introductiv de Gh. I. Georgescu-Buzău, col. Biblioteca Pentru Toți, Editura Pentru Literatură și Artă, 1950, p. 77.)

splendidă descripție a unei lumi „roasă de corupție, dominată de rău și nedreptate”, cum scria Elvira Sorohan într-un admirabil eseu dedicat lui Dimitrie Cantemir, **chichița** (cu sensul de încăpere, dar și de amănunt) e un instrument de manipulare a gloatelor folosit într-un protoparlament balcanic de pe la 1704-1705. Papagaia, adică papagalul (maskă în spatele căreia se ascundea iscusitul fanariot Papi Comneno), e un demagog ce știe că

la „inimile proaste limba bine vorovitoare multe poate”. Construit după canoanele clasice, discursul abilului „ritor” e un perfid tur de forță oratorică vizând manevrarea celor mulți și iubitori de soluții radicale:

Puține le sint, o, prietinii mei, recoltele științei mele și mici și strâmpete **chichițele** ierbilor doftorii mele (căci doftorul bun știința în cap, iar ierbele în câmp le are, și unde **chichițele** vărute și pilulele șicuite [adică ordonate – n.n.] sint, acolo bolnavul să amăgește, iară nu să tămăduiește).⁶

Iată deci că încă de acum 300 de ani panglicarii politici preferau dezordinea ordinii și tertipul avocățesc adevărului clar. Dar măcar oratorii lui Cantemir știau să vorbească ademenitor mulțimilor, aveau adică, am zice azi, „papagal”, calitate de care epigonii lor de acum nu se învrednicesc.

Foto: Marian Petcu

⁶ Dimitrie Cantemir, *Istoria ieroglică*, postfață de Elvira Sorohan, col. Scrieri Românești Esențiale, Editura Junimea, 1988, p. 141.

Este ferit de furtuni cel ce respectă ziua dedicată Sfintei Vineri

Dr.Flori IUHAS

Sfânta Parascheva - numită în popor Sfânta Vineri -, este cea mai cunoscută dintre toți sfinții ale căror moaște se află în țara noastră. Este cunoscută ca ocrotitoare a Moldovei, moaștele sale fiind păstrate în Catedrala Mitropolitană din Iași. Este pomenită de către Biserica Ortodoxă Română pe 14 octombrie. Onomasticul grecesc paraskevi înseamnă „a cincea zi a săptămânii, vineri”. Conform circularei emisă la 6 decembrie 1786 de către Episcopul ortodox Ghedeon Nichitici de la Sibiu, în urma consultării și la cererea expresă a lui Franz Iosef, se adaugă la capitolul „Sfinții naționali” și sărbătorile „nefixe” care se țin, dintre acestea rămânând să fie sărbătorită de către românii ortodocși din imperiu numai „Vinerea cea mare din săptămâna Patimilor” (Anca Grama, 1995, p.72).

Patroana femeilor și stăpână peste animale sălbatice, Sfânta Vineri „are în stăpânire toate lighioanele pământului și îngrijește de hrana lor” (Adrian Fochi 1976, p. 277). În ea se recunosc trăsăturile vechii divinități a pământului. Este asociată zeiței Venus, cea care a dat numele zilei corespunzătoare a săptămânii („Veneris dies”). Asocierea este motivată prin faptul că Sfânta Vineri dă frumusețe femeilor și face ca fetele bătrâne să se mărite. Se crede că locuiește într-o pădure, la marginea pământului, sau uneori la poarta Raiului.

Sfânta Vineri se bucură din partea românilor, de cea mai mare cinste, după ziua de duminică.

„Vinerea e o vădană; nu-i bine de tors, nici de-mpletit, nici de lăut, nici de tăiat unghiile. Cine-ncearcă, o pățește, mărturisește o nevastă din sudul Moldovei, citată de Tudor Pamfile. Pe de altă parte, însă, tot Sfânta Vineri este cea care pedepsește nevestele din cale-afară de leneșe, transformându-le în nevăstuici sau alte lighioane.

Ea îi ajută îndeosebi pe călători și spune oamenilor în vis cum să se vindece de boli. Ca să-i treacă durerile de cap, este bine ca acel care suferă să se spele pe cap într-o zi de vineri, până la răsăritul soarelui, într-o apă care curge mai la vale decât locul unde îi este construită casa.

Sfânta Vineri este și patroana toamnei în special a perioadei Nunta Oilor din calendarul pastoral.

Credințele și producțiile literare folclorice dezvăluie o dihotomie a atributelor conferite personajului, uneori atât de îndepărtate, încât lasă impresia că există două sfinte Vineri, în jurul cărora s-a țesut o rețea de concepții, superstiții și legende. Dimensiunea pozitivă relevată

de legenda apocrifă se regăsește într-o serie de credințe: sfânta Vineri apare drept o femeie „bună”, „sfântă”, „împărăteasa văzduhului”, care „vindecă de boli, de pericole”, „se roagă pentru creștini. Cei harnici și cuminți găsesc la ea alinare” (Adrian Fochi, 1976, pp. 276–277).

În basme, de obicei, Sf. Vineri este păzită de o cățelușă cu dinții de fier și cu măsele de oțel care îl simte pe omul rău „cale de două zile”. De asemenea, arcul eroilor din basmele românești este o armă sacră, pentru că este primită în dar de la Sfânta Vineri.

Vinerea malefică apare ca fiind bătrână și urâtă: „Vinerea e slabă și cu colții de fier, ea ar

face mult rău oamenilor, dac-ar putea. Alții zic că vinerea e pâcla” (Elena Niculiță-Voronca, 1998, p. 228). Slăbiciunea personajului pare a fi explicabilă prin intermediul postului: „Unui om slab tare i se spune că parcă e Sf. Vineri, pentru că vinerile tare să postesc” (Elena Niculiță-Voronca 1998, p. 228); vinerea este o „vădană, rea și năpăstoasă” (Tudor

Pamfile, 1997, p. 108), „o babă, așa de hădă și de pocită, de-ți venea să fugi în toată lumea, să n-o vezi” (Tudor Pamfile, 1997, p. 111). Dualitatea caracterului ei este recunoscută și în superstițiile populare, ea putând „să aducă bine sau rău oamenilor” (Adrian Fochi, 1976 p. 277).

Info - Datina

Dincolo de întâmplări

Dincolo de întâmplări este primul spectacol al Teatrului de Stat Constanța (TSC) în proiectul „LEGENDE PE RUINE CIRCULARE”, parte din Programul Uniunii Europene „Europa creativă”, subprogramul cultural „Anul European al Moștenirii Culturale 2018”.

Proiectul, în care TSC este partener, cuprinde patru rezidențe de creație artistică, prima în Italia, în lunile iulie și august, a doua în Albania, în luna septembrie, a treia în Constanța, România, în luna octombrie (1 - 7 octombrie), iar a patra în Spania (Segovia), în luna noiembrie.

Prima rezidență de creație este realizată în Italia, de liderul proiectului, compania EUFONIA - Teatrul Astragali din Lecce. În cadrul acesteia, Teatrul de Stat Constanța a fost invitat să participe la NOAPTEA POETILOR, eveniment ce se va desfășura marți, 28 august, la malul mării, lângă ruinele din situl arheologic Porto Adriano din localitatea San Cataldo (provincia Lecce).

Spectacolul special conceput de Teatrul de Stat Constanța pentru această ocazie se intitulează „Dincolo de întâmplări” (Oltre le storie) și are la bază texte ale poetei Iulia Pană, din Constanța. Textele vor fi interpretate atât de poetă, cât și de actrița Mirela Pană, cu acompaniamentul la duduk (instrument vechi, de origine armenească) al compozitorului și muzicianului Adrian Mihai.

Evenimentul va avea și o parte realizată de artiștii italieni - actorul și regizorul Fabio Tolledi împreună cu pianistul și compozitorul Mauro Tre, care vor interpreta poeme de Antonio Verri (1949 - 1993).

Informații de context:

Liderul proiectului este compania EUFONIA - Teatrul Astragali din Lecce, Italia, iar partenerii sunt: Universitatea din Salento, Italia - Departamentul Moștenire Culturală, Teatrul de Stat din Constanța, Universitatea „Regele Juan Carlos” din Madrid, Spania - Fundația Dansului „Alicia Alonso”, Agenția Națională de Coastă din Albania și Institutul Internațional de Teatru care funcționează sub egida UNESCO în Paris, Franța.

Proiectul, care a fost astfel intitulat după o povestire a lui Jorge Luis Borges, „Ruinele circulare”, își propune să evidențieze felul în care moștenirea culturală comună europeană s-a format prin interacțiunea diverselor expresii culturale ale diverselor civilizații de pe continent, prin călătorii sau comerț. Elemente ale acestei moșteniri culturale vor fi valorificate ca surse de valori comune, amintiri, înțelegere, identitate și dialog pentru Europa. Unul dintre obiectivele principale ale proiectului este să determine oamenii să participe, să simtă, să reflecteze și să exprime apartenența la Europa și să înțeleagă mai bine bogăția și unicitatea diversității ei culturale.

Artiști, arheologi, cercetători, operatori și manageri culturali din Italia (Lecce, siturile arheologice din Rudiae și Castro), România (Constanța, siturile arheologice din județul nostru), Spania (Segovia) și Albania (Nivica) vor participa la implementarea acestui proiect. Partenerul științific al teatrului nostru în acest proiect este Muzeul de Istorie Națională și Arheologie din Constanța.

Promovarea proiectului și informarea online în privința activităților va fi făcută de Institutul Internațional de Teatru, care va realiza un site dedicat. Proiectul va mai cuprinde o conferință internațională, care va fi organizată în Italia, și va avea ca rezultat și o producție a unui film documentar ce va cuprinde realizările și concluziile celor implicați.

Semnificația Kurban Bayram-ului și a pelerinajului la locurile sfinte

Adina Elena BOCAI

Credincioșii musulmani sărbătoresc în august, prima dintre cele patru zile de Kurban Bayram. Este Sărbătoarea Sacrificiului care, potrivit reprezentanților Muftiatului Cultului Musulman din România, este „*unul dintre cele mai importante evenimente religioase cu semnificație comemorativă din religia Islamică*”.

DE CÂND DATEAZĂ TRADIȚIA SACRIFICĂRII UNUI ANIMAL

Kurban Bayram-ul se celebrează în luna „Zilhigge”, ultima lună din calendarul islamic. Specific acestei sărbători este sacrificarea unui animal din categoria bovinelor sau ovinelor, carnea fiind împărțită familiilor nevoiașе, văduvelor și familiei. „*Sărbătoarea Sacrificiului comemorează gestul de sacrificiu al Profetului Ibrahim* (Avraam, pentru iudeo-creștini), cel care, pus să aleagă între dragostea față de unicul său fiu și adorația lui **Allah**, optează pentru confirmarea devoțiunii față de divinitate. Potrivit Coranului,

Femei tătăroaice din Techirghiol

pentru a-și exprima credința necondiționată și supunerea față de **Allah**, Ibrahim se arată pregătit să-și sacrifice fiul, pe Ismail, dar Creatorul, văzându-i determinarea și neclintita credință, îl trimite pe Arhanghelul Gabriel cu un berbec pe altarul sacrificiului. Astfel, lama cuțitului taie gâtul animalului și nu pe cel al copilului mult iubit, ziua aceasta fiind celebrată de lumea musulmană ca Sărbătoarea Sacrificiului, ceremonie ce reconfirmă anual credința în **Allah**”, mai arată reprezentanții Muftiatului.

Potrivit aceleiași surse, „*tradiția sacrificării unui animal (berbec, oaie, miel, cămilă, bivol sau capră) de către fiecare musulman adult și înstărit a apărut în anul al II-lea al Islamului, având semnificația unui gest de bunăvoință și adorare a lui Allah, prinos de mulțumire și recunoștință pentru împlinirea unor năzuințe, credinciosul musulman oferind în dar nevoiașilor două treimi din animalul jerfit și oprind pentru cina din familie doar o treime din Kurban*”.

Formație de dansatori din Techirghiol

PELERINAJUL, UNUL DINTRE CEI CINCI STÂLPI AI ISLAMULUI

Specific Kurban Bayram-ului este și pelerinajul la locurile sfinte de la Mecca, pelerinaj care este unul dintre cei cinci stâlpi ai Islamului și are loc în perioada premergătoare Sărbătorii Sacrificiului. Principalele etape ale pelerinajului sunt sacralitatea care se realizează prin abluțiuni; adoptarea ținutei pentru pelerinaj, la femei cea islamică și la bărbați două bucăți de pânză albă înfășurate una în talie și cealaltă peste umăr pentru a anula diferențele de clase sociale; rotirea de șapte ori în jurul Kaabei și rostirea unei rugăciuni; băutul apei la izvorul Zamzam; parcurgerea de șapte ori a distanței de 394 m dintre colinele Safa și Marwah; oprirea pe muntele Arafat de la prânz până la miezul nopții, într-o stare de meditație, și sacrificarea unui berbec. Ultimele zile ale pelerinajului se petrec la Mina unde musulmanii aruncă 7 pietre în direcția a trei stânci ce-l simbolizează pe diavol. Urmează ieșirea din starea de sacralitate care încheie pelerinajul la locurile sfinte.

În prima zi de Bayram, la geamii se desfășoară slujba religioasă. Odată slujba încheiată la geamie, credincioșii musulmani își adresează urarea: „Kurban Bayramınız Kayırlı Bolsin!”, și „Kurban Bayramınız Mubarek Olsun!”.

De la geamie bărbații merg apoi la cimitir.

Principalele greșeli pe care le fac părinții

Dragoș Florin CONSTANTINESCU, psiholog, psihoterapeut –
hipnoză clinică și terapie ericksoniană

Despre creșterea și educarea copilului s-au scris numeroase cărți și articole, iar termenul de „parenting” a devenit tot mai răspândit în ultima vreme. Acest cuvânt, împrumutat din limba engleză, reprezintă un curent de educație familială, emoțională și de creștere a copiilor asumat, conștient și informat. Pentru cei mai mulți părinți parenting-ul este o provocare, pentru alții, din nefericire, rămâne în continuare un mister.

Într-adevăr, parenting-ul este una dintre cele mai mari provocări din viața unui părinte, însă, deopotrivă, una plină de satisfacție. Din nefericire, cunoașterea comună, populară și anumite concepții greșite despre creșterea și educarea copiilor pot conduce la o comunicare inefficientă și la lupte pentru putere inutile. Unii părinți folosesc un parenting autoritar care nu permite copilului să-și dezvolte independența sau un sentiment de eficacitate. Alți părinți supracompensează printr-un parenting foarte permisiv, care nu îi învață pe copii ce înseamnă limitele și autocontrolul. Cercetările arată că ambele extreme pot afecta capacitatea copiilor de a-și regla emoțiile și de a forma relații sănătoase ca persoane adulte. Cel mai eficient parenting este unul care implică respect, corectitudine, flexibilitate și are ca scop învățarea, mai degrabă decât supunerea. Ascultarea și respectarea emoțiilor, dreptul de a alege, dar, în același timp, stabilirea unor limite clare și corecte în ceea ce privește un comportament nedorit este echilibrul sănătos pe care orice părinte ar trebui să se străduiască să-l atingă.

Deseori copiii testează limitele și pun paie pe focul emoțional din viața părinților. Cum vor gestiona aceștia din urmă emoțiile acestea puternice va defini, în final, calitatea relației pe care o au cu copiii.

Atunci când logica cedează în fața emoțiilor este bine să rețineți un lucru: este natural să facem greșeli – corectarea lor nu este. E nevoie de curaj pentru a-ți recunoaște greșelile, mai ales în fața copiilor. Este o provocare să recreezi și să începi o nouă relație mai sănătoasă cu ei; însă acesta este darul părinților – copiii oferă șansa de a continua să evoluezi și să te dezvolți ca individ. Crescând alături

de copii nu vei deveni doar un părinte mai bun ci vei deveni un om mai bun.

În cele ce urmează vreau să trec în revistă principalele greșeli pe care părinții le fac de obicei în creșterea și educarea copiilor:

- **Hiperprotecția** – acești părinți sunt oameni harnici și dedicați, își iubesc copiii și își doresc ca ei să reușească. Problema este că fac prea mult pentru copiii lor. Drept urmare, copiii rămân dependenți de părinții lor și întâmpină dificultăți mari atunci când trebuie să se descurce singuri. Au probleme legate de autonomie, le lipsește motivația și disponibilitatea de efort și, în ciuda inteligenței lor, sunt imaturi din punct de vedere emoțional. În loc să protejați exagerat copilul, oferiți-i acestuia instrumentele necesare pentru a fi independent. Cu cât copiii vor reuși fără să fie conduși și dirijați de părinți, cu atât mai mult efort vor depune pentru a reuși de unii singuri.

- **Permisivitate exagerată** – acțiunile părinților sunt, de obicei, bine intenționate, însă răsfățul este una dintre cele mai dezastruoase tendințe de parenting. Atunci când părinții satisfac absolut orice nevoie a copiilor, aceștia din urmă vor dezvolta probleme serioase de relaționare, pentru că se vor aștepta ca toți ceilalți din jurul lor să le satisfacă nevoile. Ei se vor retrage din fața provocărilor și vor evita activitățile care implică efort susținut, menținându-și, în același timp, sentimentul că totul li se cuvine. Pe plan emoțional aceștia suferă de o combinație ciudată de stimă de sine scăzută și aroganță. Pentru a evita această capcană, părinții ar trebui să se străduiască să dezvolte propria responsabilitate a copiilor, încurajându-i să realizeze singuri diverse activități.

- **Model greșit** – principala sarcină a unui părinte este aceea de a fi un model bun pentru copilul său. Cu toate acestea, există mulți părinți ale căror comportamente greșite servesc drept exemple proaste pentru copiii lor. Părinții care izbucnesc în accese de furie, învinovătesc constant alte persoane, spun lucruri neadevărate sau care joacă rolul de victimă își instruiesc inconștient copiii să facă același lucru. Învinovățirea copilului pentru comportamentele și obiceiurile proaste pe care tu,

ca părinte, i le-ai oferit este ca și cum dai vina pe oglindă pentru propria-ți reflecție. Este nevoie să te comporți în felul în care îți dorești ca și copilul tău să se comporte. Fii tu însuși așa cum îți dorești ca și copilul tău să devină. Mai presus de toate, înainte de a învinovăți copilul pentru comportamentul lui, reconsideră-ți propriul comportament.

- **Intimidarea** – acești părinți tind să fie obse-dați de control. Mai degrabă decât să-și înțeleagă copiii, ei îi copleșesc cu ordine, direcții, amenințări cu violența sau chiar violență reală. Ei urmăresc să-și modeleze și să-și definească copiii prin intimidare, mai degrabă decât să-și lase copiii să își descopere propria individualitate. Din păcate, copiii părinților agresivi suferă de o imagine de sine scăzută și de probleme legate de anxietate; au dificultăți în legătură cu încrederea în ceilalți și se tem de intimitate. Deseori, părinții agresivi își ating scopul, însă copiii lor suferă enorm din această cauză.

- **Inconsistența** – un parenting inconsistent îl dezorientează pe copil (și pe terapeut). Părinții care își schimbă adesea modul de a privi lucrurile, nu iau o poziție fermă, au dificultăți atunci când trebuie să ia o decizie, sau care nu oferă o direcție clară, pot produce, foarte probabil, copii volatili emoțional. Acești copii își dezvoltă o identitatea slabă, întâmpină dificultăți în definirea lor ca indivizi și, adesea, dezvoltă comportamente opoziționale și sfidătoare pentru a-și camufla nesiguranța. Există situații când nu este posibil să oferi un cămin stabil, însă un parenting stabil și consistent este întotdeauna cu putință.

- **Critica și compararea** – nimeni nu se bucură atunci când este criticat sau comparat cu altcineva (mai ales copiii). Cu toate acestea, mulți părinți critică și compară copiii zilnic („De ce nu poți fi ca...?” sau „De ce ești așa de...?”). Acesta este un mod sigur de a afecta respectul de sine al copiilor și de a le distruge ego-urile fragile. Copiii care sunt adesea criticați cresc, gândindu-se la ei înșiși, ca fiind niște outsiders sau dezamăgiri pentru părinți. Ei nu își pot valorifica punctele forte, pentru că nu au fost învățați niciodată să facă acest lucru, răsunându-le mereu în minte vocile negative ale părinților. Este nevoie doar de un moment de neatenție pentru a-ți răni copilul cu critici sau comparații, însă poate dura o viață întreagă ca el să se vindece.

- **Structuri, granițe și limite slabe** – asigurarea unor structuri, limite și granițe echilibrate este esențială pentru un parenting eficient. Ce înseamnă mai exact structură, limite și granițe? Iată despre ce este vorba: structura înseamnă o rutină și un program consistent; limitele înseamnă oprirea com-

portamentelor riscante sau distructive prin crearea unor raționamente mai sănătoase; iar granițele înseamnă respectarea spațiului fizic și emoțional dintre oameni. Unii părinți sunt prea stricți în ceea ce privește limitele, alții nu oferă o structură sau granițe adecvate. Străduiți-vă să găsiți echilibrul potrivit pentru copii, iar ei vor fi mai bine pregătiți pentru relații, locuri de muncă și lumea din afara căminului dumneavoastră.

- **Neglijarea** – părinții nu își propun să își neglijeze copiii, însă mulți dintre ei o fac. Deseori adulții devin absorbiți de munca lor, deleagă responsabilități de parenting copiilor mai mari sau bunicilor, lipsesc de la evenimente importante din viața copilului, sau, în cel mai rău caz, devin niște ascultători groaznici atunci când vine vorba de nevoile copilului. Toate acestea reprezintă forme de neglijare emoțională care subminează sentimentul de sine sănătos al copilului. Copiii neglijati suferă mereu de probleme de dispoziție și comportament. Simplul fapt de a-ți asculta copilul are un efect curativ care poate remedia multe dintre problemele de parenting. Copiii care se simt înțeleși de către părinți nu fac lucruri doar pentru a atrage atenția și sunt mult mai puțin predispuși să se angajeze în comportamente distructive. Petreceți timp de calitate pentru a asculta, înțelege și a vă identifica cu copilul dumneavoastră. Nu costă nimic și vă salvează de o mulțime de probleme ulterioare.

- **Invalidarea emoțiilor** – atunci când copilul vă împărtășește emoțiile, sentimentele și insecuritățile sale, pentru binele lor, nu-l contraziceți, nu-l corectați, nu-i oferiți sfaturi nesolicitate, sau nu folosiți această ocazie pentru a-i ține o predică despre experiențele dumneavoastră. Amintiți-vă, ei își asumă un risc dezvoltându-se și, din acest motiv, sensibilitatea dumneavoastră este imperativă. Copiii își doresc să se simtă înțeleși, vor să fie validați de către părinți. Multe dintre simptomele de hiperactivitate, sfidare sau probleme de dispoziție ale copiilor sunt generate de părinții care le invalid-ează emoțiile.

Parentingul este job cu normă întreagă, fără nici o pregătire sau supraveghere. Toată lumea face greșeli, mai ales în acei primi ani haotici. Însă nu este nevoie să vă îngrijorați, parenting-ul este un proces evolutiv. Veți crește zi după zi, an după an. Încercați să învățați din propriile greșeli, iar această călătorie va fi mai puțin presărată cu îndoieli și griji, și mai plină de bucurie pentru dumneavoastră și copiii dumneavoastră.

dragos.constantinescu.psi@gmail.com

Hotelul Carol în stil englez

Aurelia LĂPUȘAN

Hotelul Carol, astăzi sediul Comandamentului Marinei Militare, aflat în lucrări de renovare, a fost construit de către compania engleză „Danube and Blanck” condusă de John Trevor Barkley, companie care construisese linia ferată Constanța –Cernavodă. Amplasat la capătul liniei ferate ce ducea „La vii”, prima plajă a orașului, hotelul s-a numit mai întâi „Terminus”, apoi la scurt timp „Carol”, în onoarea suveranului țării, sosit în mai multe rânduri la Constanța.¹

Constructorii realizaseră câteva performanțe cu această clădire: au creat o fundație solidă, pe stâncă, cu o adâncime de 14 metri, executată din piatră și cărămidă și zidită cu mortar de var

hidraulic.²

În vara anului 1882 presa bucureșteană prezenta ca una din marile realizări edilitare ale renăscutei Constanțe:

„Hotelul Carol este o clădire colosală cu trei etaje afară de mansardă și care a costat pe compania engleză suma respectabilă de 1.400.000 lei. El se ridică măreț și impunător lângă farul Constanței, având o față spre mare, cealaltă spre bulevard. El este, lucru asemenea îmbucurător și de mândrie, pentru noi, românii, opera arhitecților Al. Orăscu și Eraclide din București.

Banchetul a fost splendid, s-au ridicat mai multe toast, de dl. Tipping președintele societății care

¹ Lăpușan, Aurelia, Lăpușan, Ștefan, Constanța, memoria orașului, Constanța, Editura Muntenia, 1997, p.74

² Rădulescu, Adrian, Lascu, Stoica, Hașoti, Puiu, Ghid de oraș, Constanța, București, Editura Sport Turism, 1985, p.66

a construit hotelul, pentru rege și regină, pentru armată, pentru corpul consular, pentru presă și pentru arhitecții hotelului. Au răspuns la toate aceste toast dl. Ciocârlan, dl. colonel Chirițescu, Miki – efendi, Al. Orăscu, A. Grecu și I.S. Bibicescu. A doua zi, miercuri a fost un bal în sala cea mare a hotelului: muzica roșiorilor a făcut ca invitații să danseze cu avânt și plăcere până după miezul nopții”.

Finalul reportajului este o pledoarie pentru turismul intern: „Aici avem ocazia de-a ne ridica în contra absenteismului cetățenilor noștri, care duc afară pe fiecare an însemnate sume de bani. „Nu ne ducem, zic, la băile din țară, pentru că n-avem unde să locuim, n-avem ce să mâncăm”. Poate să fie undeva așa; la Constanța, însă, nu e. Aici locuințe sunt de ajuns. Hotelul cel nou are 90 de camere, are o cuhnă excelentă și prețuri foarte reduse; într-adevăr cu 10 franci pe zi se poate avea pensiune în hotel Carol. La Constanța, dar, este îndemnul ce adresăm românului, care pleacă în străinătate pentru băi de mare sau pentru a se repauza. La Constanța vor avea nu numai tot confortul ce se găsește la stațiunile străine, dar vor avea ieftinătatea ce nu e pe acolo, vor avea un drum foarte scurt de făcut, adică numai o zi de drum de fier și de vapor, și pe lângă toate acestea vor lăsa în țară banii pe care i-ar fi vărsat în străinătate”.³

³ Românul, 1882, iunie, 6, p.3

În sezonul estival 1884 hotelului Carol i s-a acordat permisiunea de a avea pe plajă, în dreptul său, două localuri cu patru cabine. Doi ani mai târziu, directorul hotelului, Fr. Pleus, îi cerea primarului să fie iertat de plata a 150 lei „restul chiriei băilor otelului pe 1885, deoarece societatea otelului nu a recunoscut această sumă”.⁴

În anii 1924-1927 clădirea a fost supraetajată, adăugându-i-se două aripi și a adăpostit, pe rând, Liga navală Yaht Club, Cercul militar, sediul unor întreprinderi locale, Comandamentul Marinei Militare, hotel, apoi iar sediul Comandamentului Marinei Militare. Refacerea ei, în stilul de început de secol, neoclasice, cu frontoane, capiteluri, statui decorative s-a făcut la sărbătoarea centenarului în anii 1982-1983.

Hotelul Carol din Constanța, o destinație pentru un posibil muzeu maritim științific, era o casă cumpărată cu banii Marinei Militare pentru comandament sau școală navală. Prin ce împrejurare i s-a schimbat destinația nu știu, se întreba Jean Bart în 1930.

S-a prefăcut în hotel militar destinând câteva încăperi Serviciului Hidrografic și Ligii navale române.⁵

⁴ Păuleanu, Doina, Constanța, Aventura unui proiect european, Constanța, Ex Ponto, 2003, p.86

⁵ România maritimă și fluvială, I, nr.11, septembrie 1930, p.338

Satul dobrogean

Cișmeaua de piatră cu apă limpede, bună și rece

Ovidiu DUNĂREANU

Încă de la început, în legătură cu mine, oamenii și-au făcut niște obiceiuri de care nu s-au mai dezbărat pentru nimic în lume. Între ele unele au felurite ciudățenii și înțelesuri, pe care nu știu cum să le iau, cum să le dau de cap.

Bunăoară pe timpul secetelor cumplite și îndelungate, de câteva ori pe an, de primăvara până toamna sătenii, fără deosebire de averi sau etate, bărbați și femei, băieți și fete, se înfățișează pe tăpșanul din fața mea și se udă cu apă până se fac leoarță. În același timp își cern cu un ciurel făină pe cap, ca ploaia când se va porni, să pice deasă. Ajung până acolo, că dacă unul dintre ei se ascunde și nu iese la rânduiala asta, merg și îi smulg poarta, îi sparg ușa casei, geamurile și chiar pereții, și-l iau pe sus și-l aduc și-l înmoaie împotriva vrerii lui. Dacă, după o perioadă, văd și văd că ploaia se lasă așteptată mult și bine, ne mai având încotro, se duc la Anghelina, o vecină de-a mea, femeie pâinea lui Dumnezeu, considerată a fi sfântă, și-i cer ajutorul. Ea le ascultă rugămintea și iese la deal și se plimbă prin pământuri, vărsând șiroaie de lacrimi. Din lacrimile Anghelinei se ridică nori, care se pun pe plouat cu căldarea...

Nuntașii, și ei, înainte cu o seară de cununie, scot mireasa la apă. Răzlesc până la mine cu întreg alaiul indiferent de vreme, avându-i în frunte pe lăutari și pe deavăr, care joacă într-o mână plosca legată la gât cu un ștergar de borangic și plină cu rachiu, iar în ailaltă bradul împodobit cu panglici de mătase în culorile curcubeului. Văzându-se ajunși, încep să se stropească veseli cu apă – să aibă noroc și sănătate în viață, fetele proaspăt măritate să prindă făt în pântece și să-l nască ușor, frumos și zdravăn. Când

cred că au întrecut măsura cu împrășcatul, câțiva flăcăi iau o găleată, o umplu de la una din curte și o așează în mijlocul drumului. Asta e indiciul că de acum pot începe hora în jurul ei. Și se pun, neică, pe jucat și pe chiuuit, strânși unii într-alții, de zici că nu-i va mai opri și despărți nimeni niciodată! La fiecare rotire, fericită, abia ținându-și cumpătul, râsetul și lacrimile, mireasa dă cu piciorul în marginea găleții, să se scurgă apă din ea, ca semn de belșug și al revărsării dragostei nestăvilite pentru alesul inimii sale. Tinerii ce au adus găleata joacă la spatele mirelui și miresei o altă horă, una neîncheiată, iar la urmă, când se termină dănțuiala, se prind ca frați...

Mai rar, într-adevăr, în anumiți ani și în anumite zile și nopți, soarele și luna se întunecă. „Le mănâncă pricolicii! Nu-i a bună! Ne vor lovi moartea, foametea, ciuma, războaiele!” – îi aud văicărindu-se înfricoșați, pe oameni. Și, ca să nu se ajungă la așa grozăvii, ei sar cu furci, fiare, tavale, tinichele, puști, oale, cratițe, clopote, revolvere, tălângi de tablă și, îngrămădindu-se în răspântia mea, bat în ele, ori le slobozesc spre cer, iscând o hărmălaie asurzitoare, să-i alunge. Mi se cutremură apa în vintre, în curne și uluce, și-mi recapăt anevoie cumpănirea după un asemenea tărăboi. Pricolicii – spun ei – sunt copii de neleapcă, adică de fete mari vinovate, care îngropați de vii, ies din pământ și urcă în cer, pofticioși după soare și lună, să le ronțăie...

De Bobotează, în iernile când Dunărea îngheață, preotul și o mulțime de credincioși se pun în mișcare de la biserică, intonând cântări și rugăciuni de slavă. Și, la nici o sută de pași din dosul ei spre

soare-răsare, procesiunea se oprește la mine. Enoriașii duc prapuri și icoane, înfățișându-l pe Iisus și pe Maica Sa, dar și icoana botezului Domnului în râul Iordan. Unii, împreună cu femeia care vinde lumânări, dau o mână de ajutor la așezarea în fața mea și la umplerea a două hârdaie noi în care vâra crenguțe de busuioc. Imediat ce pregătirile se încheie, popa începe slujba aghesmei mari înaintea vaselor de scândură, afundându-și mâna în apă și făcând semnul crucii în ea. Se apropie după asta de uluce și pune în ele trei cruci de lemn scoase de sub patrafir. Nu uită să mă blagoslovească și să spună cu voce tare, că smerita de mine sunt o cișmea a vieții. Se întoarce către lume, apucă un buchet de busuioc, îl îmbibă în căldărușa de aramă ce-i stă aproape, și-i stropește pe deasupra capetelor pe toți participanții. După ce se perindă și iau agheasmă din hârdaie până la ultimul dintre ei, vine rândul cailor să primească botezul. Stăpânii se apropie cu bidivii de dârlogi, și unul după altul sunt binecuvântați. Preotul scoate crucile din uluce și le dăruiește la trei băietani credincioși și de ispravă, ce au îndatorirea să meargă cu ele prin sat din casă în casă și să vestească înălțătoria bucurie a Bobotezei. La sfârșit, înfierbântați de vinul bun și stârniți de gerul strașnic, dar și de o mândrie ne

împărtășită, călăreții se adună la marginea satului, pe drumul spre Renie și pornesc îndătinata coșie...

Da, așa cum am lăsat de înțeles, o bună parte dintre străinii care trec prin sat cu diverse treburi mă caută, luându-mă drept un loc lesnicios de întâlnire. Cei mai statornici, dar și cei mai interesați sunt negustorii ambulanti. Unii fac negoț cu grâu arnăut, orz, ovăz și secară. Alții, cu mei, porumb, fasole și bulgur. Câțiva te îmbie cu tutun, viță altoită și pervedea de struguri. Nu lipsesc nici vânzătorii de băuturi; rachiul alb, rachiul sacâz, vinul alb și vinul roșu, tămâios fiind foarte cerute. Nu întârzie să apară nici ăia care desfac piei de miel, lână, blănuri de capră, vulpe și iepure. Răzbat până la mine și țărani de la munte cu cartofi și prune uscate și afumate, ori meșterii vâlceni cu oale, străchini, castroane, ulcioare și multe vase căutate, de pământ ars și smălțuit. Ba vin și rudarii cu calabalâcul lor de albi, căpisteri, copăi, teici, linguri de tot soiul, făcălețe, fuse, vergele și încă altele, cioplite și încrustate cu mare sânge și pricepere în lemn moale, alb-gălbui și ușor de salcie.

Negustorii trag căruțele cu coviltir de-o parte și de alta a mea, deshamă și își adapă caii, apoi îi duc și-i leagă la coșul cu fân de dinapoia atelajelor. Iar până apar cumpărătorii, se strâng ciotcă pe pietroaiele

de lângă mine, își scot amnarele și își aprind narghilele sau țișările groase din foi, răsucite pe loc, și prin pufăitul fumului își comunică pe îndelete ce au mai făcut de la ultima lor întrevedere.

Ostrovenii își trimit vorbă între ei, iar în scurtă vreme gospodari și gospodine, tineri, copii, cât și bătrâni dau năvală, să vadă ce au adus comercianții și ce își pot permite să târguie, sumețindu-și capetele spre coviltire. Negustorii, văzând atâta lume, cu ochii sticlind de încântare, încetează cu fumatul, se desprind înviorați de pe pietre și se îndreaptă către căruțe, unde își încep tacticoși, de neîntrecut tocmeala. Numai unul, care nu participă la sfat, având o paloare distinctă pe chip și o comportare de monah, ceva mai într-o margine, oferă icoane. Țsta de pe urmă, sosit de prin părțile moldovenești, e și cel mai cumsecade și priceput la oameni. Îi lasă pe toți să-i admire marfa specială, impresionantă, cât le poștește inima. Iar la sfârșit recomandă fiecăruia icoana pe care o consideră el cea mai pe potrivă cu sufletul și firea mușterului din fața sa...

Demult, la începuturile mele, când apa-mi mai păstra cât de cât din însușirile vindecătoare, am luat parte, fără să vreau, la o întâmplare greu de închipuit și de uitat, pe care, acum în încheierea istorisirilor ce vi le-am relatat, nu pot s-o scap din vedere și să nu v-o dau în vileag și pe-asta.

Cum bine știți, pădure fără uscături nu există. Ostrovul nu se abătea, nici el, de la regulă. În vremurile zbuciumate și primejdioase de odinioară, colțul ăsta retras al nostru se arăta a fi raiul nelegiuitorilor, care nu dădeau două parale pe rânduile și n-aveau niciun dram de milă pentru animalele sălbătice. Și pe apă, și prin bălți, și pe dealuri, prin codri, văioage, văgăuni, vii și câmpuri, nu era zi să nu te lovești nas în nas cu ei. Vasile Carazianu și Gicu Camburu umblau cu Răduș Marin, zis și Zânu, pe toate coclaurele cu armele după vânat. Țștia trei, împreună cu alții de teapa lor, Haralambie Ghergic, Ismail Codrin, Dinu Neagu Erghilian și Nicu Bașcaua au speriat și terminat tot ce mișca prin locurile mai înainte pomenite. Iar ca să nu-și piardă îndemânarea și să nu stea cu brațele încrucișate, ori să taie frunză la câini, până apăreau sau creșteau alți iepuri, bursuci, lupi, șacali, țapi, mistreți, alte vulpi, căprioare și vietăți care mai ființau pe apă, în aer și pe pământ, vitejii noștri omorau pe capete prigoriile. Le împușcau cu cartușe cu alică și le atârnavă în pari ca sperietori. Vezi, Doamne, ce faptă mare și ce bine făceau ei satului că le stârpeau, zgândăriți de stupari, cărora li se întuneca pe dinainte când le zăreau, deoarece le mâncau albinele!

Se postau în șleahță sub malurile de lut galben, unde cuibăreau zburătoarele în zeci și sute de găuri săpate în pereții verticali și, ca scoși din minți, își începeau așa considerata, de ei, distracție, masacrându-le.

Înainte de orice, ăi de nu cunosc, să afle acum de la mine, că prigoriile sunt între păsările cerului de aici, din ținutul nostru, o întrupare a frumuseții. Când le vezi și le auzi – cu spatele cafeniu-roșcat, gușa aurie, pieptul ca peruzeaua, coada verde, aripile galben-castanii, ochii negri, ageri, chenăruți cu cerculețe roșii, ciocul subțire, ascuțit, glasul dulce, scoțând pri-pri-uri scurte, vii, aluzive, zborul sprinten-zvâcnit cu aripile strânse, ori lin-planat cu aripile întinse – te zăpăcești de-a binelea și rămâi ca prostul, cu gura căscată și privirea dusă și nedeslipită de la forfota lor. Că nu degeaba li se spune păsările ploii, fiindcă imediat ce se adună în stoluri și aprind văzduhul cu minunăția de culori, precum curcubeul,

de sus începe să toarne cu nemiluita.

Iar dincolo de splendoarea ce le înveșmântează, ele mai sunt și o întruchiparea a devotamentului și a unei mărinimii și vrednicii pilduitoare. O prigorie are grijă de cuiburile vecine, când suratele ei pleacă după hrană; mai duce de mâncare din propriile provizii și vede ce este cu puii lăsați singuri, mai face curat, aruncând afară din galerie murdăria, mai alungă, lovind neînfricată, cu ciocul înțepător, în scăfărlie câte un șarpe sau un gușter ce se grăbește ahtiat să se strecoare înăuntru.

Până aici toate s-au petrecut clare și obișnuite. Ei, dar de acum încolo să vezi și să nu crezi! Vă jur pe ce am mai de preț – cum am mai făcut-o de atâtea ori –, adică pe apa mea limpede, bună și rece, că povestea s-a desfășurat sub ochii mei și că în întregime a fost adevărată.

Când Tudorel Găliceanu s-a deșteptat, soarele numai ce răsărise și dădea hotărât să se ridice deasupra văii și a satului. Luând seama la cum stăteau lucrurile pe afară, băiatul a sărit în capul oaselor, și-a tras pantalonii și cămașa pe el, a apucat căldările pântecoase de aramă de pe prispă și a dat fuga la mine, să ia apă, ca să umple teicile la puținele animale și orătănii din bătătură.

Tudorel Găliceanu, un flăcău chipeș și neîntrecut de harnic, dar nu cu avere, nu prea avea căutare la fete. El, cei doi frați, Florin și Titi, și sora lor, Aglaia, alături de părinții, Vanghelița și Marcu munceau cu osteneală ca să-și ducă traiul de pe o zi pe alta.

În graba sa, băiatul era cât pe aci să calce peste una din prigoriile rănite și căzută din zbor în drum, nu departe de ulucele mele.

A lăsat iute căldările jos și a ridicat pasărea, căreia abia îi mai ticăia pieptul. A mângâiat-o, apoi a luat apă proaspătă de la una din curne în palmă, i-a dat întâi să soarbă câteva picături, și pe urmă a stropit-o ușor, ca firava făptură să-și revină. Și iar a dezmiardat-o cu milă și duioșie și a înmuiat-o în apa mea. Când gestul lui s-a repetat și a treia oară, cum vă văd și cum mă vedeți, prigoria s-a trezit din amorțire, s-a scuturat de toată suferința și s-a prefăcut, pe neașteptate, într-o fată de o drăgălășenie ce depășea orice imaginație – înaltă, mlădioasă, cu mâinile suave, cu ochii negri iertători, cu părul albăstrui precum șuvițele zefirului de seară pe deasupra Dunării.

Văzând-o, pe moment, băiatul s-a pierdut cu desăvârșire. A făcut un pas îndărăt și a rămas ca trăsniț, de-abia ținându-și în frâu năuceala.

– Cine ești tu, neștiut-o?!

– Sunt Crăiasa Prigoriilor, nu-ți fie teamă, apropie-te!

Prinzând curaj, Tudorel Găliceanu și-a dat atunci drumul la limbă și la baierile inimii.

– Crede-mă, că până acum, n-am mai întâlnit o zână în carne și oase, și nici vreo altă ființă atât de fermecătoare ca tine. Lasă-mă să te privesc și să-mi umplu sufletul de bucuria și neprihănirea strălucirii tale. Și iartă-mă, că era să te calc în țărâna din fața cișmelei și că te-am udat learcă.

Și-n timp ce își vorbeau, nu știu cum s-a uitat băiatul la fată, dar și ea, la rândul ei, nu știu cum s-a uitat la el, că fulgerător au prins dragoste unul de altul.

– Nu fii necăjit, că nu mi-ai făcut niciun rău. Așa era hărăzit să se petreacă. Tu m-ai găsit și m-ai adus din nou la viață, scăldându-mă în apa cișmelei ăsteia vrăjite. Eu acum sunt teafără, însă sub malurile de pământ galben surorile mele zac fără suflare.

– Și ce-o să se întâmple cu ele? – a întrebat băiatul îngrijorat.

– Urmează-mă, și ai să vezi! – i-a răspuns Crăiasa.

Și fata n-a mai stat o clipită în cumpănă. S-a repezit și a umplut căldările lui Tudorel Găliceanu și ajutată de el au ajuns într-un suflet sub malurile de pământ galben din marginea satului. Acolo, pe jos, zăceau puzderie păsările răpuse de braconieri. Crăiasa a luat apă în palme și a aruncat-o de trei ori peste trupurile lor. Și, pe loc, s-a înfăptuit, din nou, minunea minunilor! Toate prigoriile, până la ultima dintre ele, au înviat și s-au preschimbat în fecioare de o nemaipomenită nevinovăție și frumusețe. Unele au rămas în Ostrov și s-au luat cu băieții de aici, așa cum a făcut-o însăși Crăiasa lor cu Tudorel Găliceanu. Altele au mers în satele învecinate, în Bugeac, Canlia, Galița, Gârlița, Esechioi, Almalău și s-au însoțit cu flăcăii de pe-acolo.

Oamenii de astăzi din localitățile astea de pe malul fluviului și din jurul ghiolului Bugeac sunt, desigur, urmașii lor. Și nu trebuie să-ți spună nimeni, nici chiar eu, martora de taină a întregii povești, deoarece adevărul ăsta de neșters, îl poți descoperi singur în trăsăturile alese ale chipurilor lor și în culorile vii, încântătoare ale veșmintelor cu care se îmbracă, în dragostea împătimită, în devotamentul, mărinimia și vrednicia fără cusur, care-i fac să nu se asemuiască defel cu alții... ¹

¹Fragmente din ediția a II-a revăzută și adăugită a romanului *Lumina îndepărtată a fluviului. (Istorisiri din Condica marilor și micilor praznice).*

Limba este comoara cea mai de preț a unui popor!

Ana Maria ȘTEFAN

Prin graiul pe care îl vorbește, un popor ajunge să își dezvăluie întreaga sa făptură lăuntrică și acel spirit patriotic moștenit din moși strămoși, dezvoltându-și totodată sentimentul de mândrie și admirație atât pentru generația actuală, cât și pentru generațiile viitoare.

Astfel, pe 31 august 2018, Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” invită spectatorii iubitori de artă și cultură la **ZIUA LIMBII ROMÂNE**. Evenimentul este programat la Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin”.

Calitatea de neprețuit a graiului matern se explică prin harul ei de a oglindi întreaga istorie a neamului, cu toate victoriile și înfrângerile trăite, cu toate bucuriile și tristețile simțite, visele și speranțele spulberate de împrejurările nesigure prin care i-a fost sortit să treacă. În graiul matern al limbii române se ascunde trecutul, zestrea noastră strămoșească, a originilor cu care suntem înfrățiți încă de la naștere. De aceea, putem cataloga fără urmă de modestie limba maternă drept o comoară.

Așadar, avem obligația de a o păstra, respecta și cultiva cu sfințenie și dăruire, cu dragoste și respect. Strămoșii noștri au șlefuit-o cum au știut ei mai bine, i-au dat culoare și aripi. Pentru respectul tuturor strămoșilor, dar în primul rând pentru respectul de sine, s-o iubim, prețuim și s-o vorbim corect.

Printre manifestările de anvergură pregătite în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Constanța și Asociația Casa Mării Negre/ Black Sea House, spectatorii vor putea aplauda o serie de recitaluri de poezie și cântece, susținute de elevii de la Palatul Copiilor din Constanța și lecții de istorie interactive. Printre invitați se vor afla Dorin Popescu, eseist, cadru universitar, diplomat, Dan Cojocaru, (actor la Teatrul de Stat Constanța și Șef serviciu Coordonare Centrul Multifuncțional și Educativ pentru Tineret „Jean Constantin” și Exploatare a Filmelor), care va susține o lectură interactivă. Amintim două teme importante ce vor fi abordate în cadrul evenimentului „O călătorie în Dobrogea” - Teodor T. Burada, Memoriile Reginei Maria a României, „Povestea vieții mele”.

***„A vorbi frumos românește înseamnă a fi colindat de dor,
a scrie frumos românește înseamnă a fi găsit cărarea dorului spre dor.”
(Fănuș Neagu)***

foto: Iulia PANĂ

CENTRUL CULTURAL JUDEȚEAN „TEODOR T.BURADA” CONSTANȚA
INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN CONSTANȚA
Asociația CASA MĂRII NEGRE / BLACK SEA HOUSE

LIMBA ROMÂNĂ - PATRIA MEA

„Pentru mine, limba română este distanța dintre
inimă și umbră ei care se numește suflet.”

(Fănuș Neagu)

ZIUA LIMBII ROMÂNE

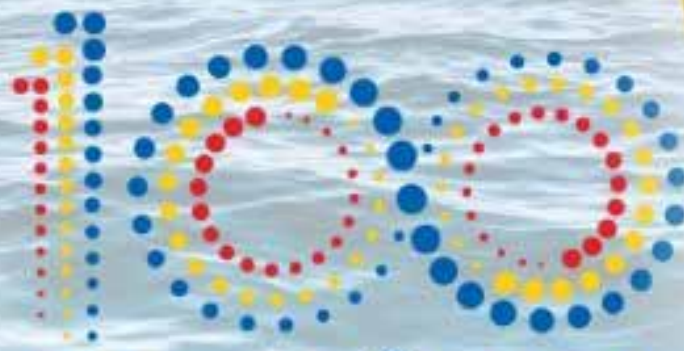
31 AUGUST 2018, ORA 18.00

CENTRUL EDUCATIV PENTRU TINERET „JEAN CONSTANTIN”
CONSTANȚA

„A vorbi frumos românește înseamnă a fi colindat de dor.”

„A scrie frumos românește înseamnă a fi găsit călărea dorului spre dor.”

(Fănuș Neagu)

ROMÂNIA

1918-2018 | SĂRBĂTORIM ÎMPREUNĂ

OVIDIVS

